

VILJELYPALSTAT SOSIOEKOLOGISENA SYSTEEMINÄ

Kysely Tampereen 4H-yhdistyksen palstaviljelijöille

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Lepaa, rakennettu ympäristö

syksy, 2019

Ilona Rantola

Rakennettu ympäristö
Lepaa

Tekijä	Ilona Rantola	Vuosi 2019
Työn nimi	Viljelypalstat sosioekologisen systeeminä	
Työn ohjaaja	Kirsi Mäkinen	

TIIVISTELMÄ

Tämä rakennetun ympäristön hortonomiopinnäytetyö käsittelee viljelypalstoja ekosysteemipalveluiden ja ihmistoiminnan yhteistyössä muovaavana sosioekologisen systeeminä (SES). Viljelypalstojen suunnittelua ja kehittämistä tutkitaan sosioekologisen systeemin näkökulmasta viljelyn sekä kaupungin viherverkostoon kuulumisen kautta. Lisäksi viljelypalstojen roolia tutkitaan niiden monitoiminnallisuuden kautta. Monitoiminnallisuuden kehittäminen voisi lisätä viljelypalstojen arvostusta yleisesti sekä monipuolistaa viljelypalstojen roolia viherverkostossa ekosysteemipalveluiden tarjoajana.

Tarkastelun ja sosioekologisen systeemin soveltamisen kohteena ovat Tampereen kaupungin viljelypalstat, joiden toimintaa järjestää palveluntuottajana Tampereen 4H-yhdistys. Tässä opinnäytetyössä keskitytään palstaviljelijöiden näkökulmaan. Opinnäytetyö on tutkimuksellinen ja menetelmänä aineiston keruuseen käytettiin kyselyä. Aineisto kerättiin touko-kesäkuussa 2018. Kyselyssä selvitettiin tietoja palstaviljelijöistä, viljelypalstakulttuurista ja palstaviljelijöiden näkökannoista viljelypalsta-alueiden avaamisesta tarkoituksellisesti yhteisiksi tiloiksi muiden käyttäjien kanssa. Kysely oli suunnattu ainoastaan Tampereen 4H -yhdistyksen palstaviljelijöille.

Kyselyyn vastasi 152 palstaviljelijää, jotka edustavat 11 eri viljelypalsta-alueita. Keskeiset johtopäätökset kyselyaineiston perusteella viljelypalstojen sosioekologisesti kestävään järjestämiseen palstaviljelijöiden näkökulmasta olivat seuraavat: Viljelijät ovat sitoutuneita palstaviljelytoimintaan, mikä näkyi runsaana ajankäyttönä ja viljelytaitojen jatkuvana kehittämisenä. Viljelyn jatkuvuuden kannalta olennaisia tekijöitä ovat erityisesti viljelypalstojen saavutettavuus ja hyvät viljelyolot. Viljelypalstojen kehittäminen monitoiminnallisemmiksi kaupunkilaisten olohuoneiksi herätti varovaisuutta, mutta myös konkreettisia kehitysehdotuksia. Palstaviljelijöiden näkökanta on tärkeää huomioida viljelypalstojen kehittämisessä.

Avainsanat viljelypalstat, sosioekologinen systeemi, ekosysteemipalvelut

Sivut 39 sivua, joista liitteitä 8 sivua

Degree Program in Landscape Design and Construction
Lepaa

Author	Ilona Rantola	Year 2019
Subject	Allotment gardens as a socio-ecological system	
Supervisor	Kirsi Mäkinen	

ABSTRACT

This bachelor's thesis discusses allotment gardens as a coupled socio-ecological system (SES). This system is a co-production of ecosystem services and human activities. The development of allotment gardens is discussed from a perspective of gardening and connectivity to the urban green network. Additionally, allotment gardens are explored through their multi-functionality. Multi-functionality could increase the appreciation of allotment gardens and diversify their role in the green network as a platform for ecosystem services.

Here, the review and application of socio-ecological systems is made in the context of allotment gardens in Tampere. These allotment gardens are coordinated by the 4H association of Tampere. In this study, the perspective of the gardeners is in the main focus.

The research method of the thesis was a survey. The survey was intended only for Tampere 4H association's gardeners. The material was collected in May-June in 2018. The aim of the survey was to collect information about gardeners, the culture of allotment gardens and gardener's perspective of opening allotment garden areas for wider public.

The survey was replied by together 152 gardeners from all 11 different allotment gardens. The main conclusions drawn from the survey to improve socio-ecological resilience in allotment gardens were that 1) allotment gardeners are committed. This was reflected in the use of their time in the allotment and the continuous development of their cultivation skills. 2) Particularly, the accessibility of allotment gardens and good cultivation conditions are seen essential for the continuity of cultivation in the allotment gardens. 3) The idea of developing allotment gardens into a multi-functional and accessible form for wider public, aroused caution as well as concrete development proposals. It is important to acknowledge the perspective of gardeners when developing allotment gardens.

Keywords allotment gardens, socioecological system, ecosystem services

Pages 39 pages including appendices 8 pages

KÄSITTEITÄ

Ekosysteemipalvelut	Luonnon tuottamia hyötyjä ihmiselle.
Kaupungin viherverkosto	Viheralueiden verkosto, joka pitää sisällään luonnontilaisia ja rakennettuja viheralueita kaupunkialueella.
Puutarhaekosysteemi	Viljelypalstoilla toimiva sosioekologinen systeemi, joka pitää sisällään ihmisen toimijana ja vuorovaikuttajana ekosysteemissä. Puutarhaekosysteemissä ekosysteemipalvelut syntyvät viljelyn ja ekologisten prosessien yhteistuloksena.
Sosioekologinen systeemi	Ihmisen ja biofyysisen ympäristön vastavuoroinen kokonaisuus, joka on jatkuvassa muutoksessa.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VILJELYPALSTOJEN SOSIOEKOLOGINEN SYSTEEMI.....	3
2.1	Mikä on sosioekologinen systeemi?	3
2.2	Viljelypalstat	4
2.2.1	Ekosysteemipalvelut viljelypalstoilta.....	5
2.2.2	Viljelypalstojen sosioekologinen systeemi	6
2.3	Viljelypalstat monitoiminnallisena osana kaupungin viherverkostoa	8
3	TAMPEREEN VILJELYPALSTAT	10
3.1	Viljelypalstojen esittely	10
3.2	Tiedossa olevia kehittämiskohteita.....	11
4	KYSELY PALSTAVILJELIJÖILLE.....	12
4.1	Kyselyn laatiminen	12
4.2	Toteutus	13
5	KYSELYN TULOKSET.....	14
5.1	Palstaviljelijät	14
5.2	Viljely	18
5.3	Palstojen kehittäminen	20
5.4	Kyselyn avoimien kysymysten vastaukset.....	20
5.4.1	Mikä on tärkeintä palstaviljelyssä?	20
5.4.2	Pitäisikö viljelypalstat avata kaupunkilaisten yhteisiksi olohuoneiksi?. 22	
6	TULOSTEN TARKASTELU	23
6.1	Palstaviljelijöiden sitoutuneisuus viljelypalstoihin.....	24
6.2	Viljelypalstojen jatkuvuuden edellytyksiä palstaviljelijöiden näkökulmasta	25
6.3	Kuinka avoin viljelypalsta voi olla muille käyttäjäryhmille?.....	26
6.4	Menetelmän arviointi.....	27
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
	LÄHTEET	30

Liitteet

Liite 1 Kysely

1 JOHDANTO

Ekosysteemeiltä ihmisille virtaavat hyödyt eli ekosysteemipalvelut ovat lähestymistapana yleistyneet kaupunkisuunnittelussa. Tätä lähestymistapaa käytetään kaupunkisuunnittelussa kuvailemaan suunniteltujen viherverkostojen tarjoamia hyötyjä ihmisille. Näitä ekosysteemeiltä ihmisille virtaavia hyötyjä ovat esimerkiksi ruoka, kasvien pölytys ja pohjaveden muodostuminen. Ekosysteemipalveluita korostetaan myös yhtymäkohtana kaupunkiekosysteemien ja ihmisten hyvinvoinnin välillä. (Langemeyer, Latkowska & Gómez-Baggethun. 2016, s. 116). Myös viljelypalstat tarjoavat ihmiselle tärkeitä hyötyjä ekosysteemipalveluiden muodossa (Langemeyer ym., 2016, s. 115). Hyvin toteutetut viljelypalstat voivat olla ekosysteemipalveluiltaan rikkaita alueita, joilta nämä hyödyt leviävät alueen fyysisiä rajoja laajemmalle ja hyödyttävät useampia kaupunkilaisia.

Viljelypalstoihin liittyy ekologisten prosessien lisäksi vahvasti sosiaalinen puoli, joka pitää sisällään kaiken viljelypalstoihin liittyvän ihmistoiminnan. Arkisimmillaan näkyvää ihmisten toimintaa viljelypalstoilla on viljely. Tämän lisäksi viljelypalstoihin liittyy paljon muutakin näkyvää, mutta myös näkymättömämpää ihmistoimintaa. Näistä näkymättömämmistä toiminnoista esimerkkejä ovat viljelypalstojen kulttuurin kehittyminen, ihmisten välinen vuorovaikutus, viljelytoiminnan järjestäminen kaupunkilaisille, kaupunkisuunnittelu, viljelypalsta-alueita koskeva päätöksenteko sekä siihen liittyvät arvot ja valtasuhteet, ympäröivä naapurusto ja alueen muut käyttäjät. Näiden hyvin erilaisten ihmisistä lähtevien tekijöiden huomaaminen ja vertailu sekä erityisesti niiden yhteyden ymmärtäminen ekologiin prosesseihin, on haastavaa. Siksi viljelypalstojen kohdalla on olennaista huomioida ekosysteemipalveluiden rinnalla myös ihmistoiminnan vaikutukset ekosysteemiin. Viljelypalstoja voidaan tutkia näiden tekijöiden kokonaisuutena sosioekologisen systeemin (socio-ecological system, SES) näkökulman kautta.

Sosioekologisella systeemillä tarkoitetaan, ”- ihmisen ja biofyysisen ympäristön jatkuvaa vuorovaikutusta ja siitä syntyvää muutosta. Tässä yhteydessä ihmistoimintaa ei nähdä yksioikoisesti luontoa tuhoavana ja siten arvolutautuneena vaan uusia mahdollisuuksia avaavana tarkastelukehiköna. Ihmisen toiminta voi tuottaa uusioekosysteemejä, joilla täydennetään muita ekosysteemejä.” (Tahvonen, 2019, s. 43). Viljelypalstojen yhteydessä tämän kaltainen lähestyminen voisi esimerkiksi tarkoittaa palstaviljelyn vaikutusten arviointia toimintana, joka voi ylläpitää paikallista biodiversiteettiä (Jokinen, 2016, s. 130-131) ja olla näin kaupungin viherverkostoa monimuotoistava.

Sosioekologisen systeemin näkökulmasta viljelypalsta-alueita voidaan tarkastella puutarhaekosysteeminä, jossa ihminen on integroitu

ekosysteemin sisälle. Samaan aikaan ihmistoiminta nähdään myös vuorovaikutteisena osana puutarhaekosysteemissä. (Langemeyer ym., 2016, s.116). Toisin sanoen ihmistoiminta nähdään olennaisena osana kokonaisuutta, joka mahdollistaa juuri tämän kaltaisen systeemin olemassaolon. Esimerkkinä tästä ovat viljelykäytännöt, kuten maan muovaaminen, kasvien kylväminen, istuttaminen ja sadonkorjuu. Vuodesta toiseen toistuvat viljelykäytännöt ovat olennainen osa viljelypalstoja ja näin ollen myös erottamaton osa viljelypalstojen puutarhaekosysteemiä. Puutarhaekosysteemin sisällä tapahtuva keskinäinen vuorovaikutus ihmistoiminnan ja ekosysteemin välillä on edelleen vuorovaikutuksessa ympäröivien sosioekologisten systeemien kanssa.

Viljelypalstojen ekosysteemipalveluiden toimintaan, määrään ja hyötyjen leviämiseen laajemmalle vaikuttaa viljelypalsta-alueen liittyminen ympäröivään viherverkostoon (Costa, Fox-Kämper, Good & Sentic, 2016, s. 201-217; Langemeyer et al., 2016, s. 115-116, 135). Lisäksi viljelypalstoilla toimivat ekosysteemipalvelut ovat yhteydessä tyypillisiin viljelykäytäntöihin (Jokinen, Viljanen & Willman, 2011, s. 45-46; Jokinen, 2016, s. 130-131). Näistä näkökulmista johtuen tässä opinnäytetyössä sosioekologisesti kestävien viljelypalstojen lähtökohdiksi on valittu viljelytoiminnan tukeminen ja viljelypalstojen kuuluminen kaupungin viherverkostoon.

Tässä opinnäytetyössä pyritään ymmärtämään sosiaalisten ja ekologisten prosessien välistä vuorovaikutusta ja hahmottamaan, mitkä tekijät synnyttävät kestävyttä viljelypalstoilla ja niiden ympäristössä. Tätä kysymystä lähestytään sosioekologisen systeemin näkökulman kautta ja sovelletaan Tampereen 4H-yhdistyksen viljelypalstoille. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka viljelypalstoja voidaan kehittää sosioekologisesti kestäväällä tavalla. Kehittämiseen keskeisesti sisältyvät palstaviljelijöiden tarpeet, palstaviljelijöiden rooli ekosysteemipalveluiden tukijoina sekä viljelypalsta-alueiden liittyminen kaupungin viherverkostoon monitoiminnallisina alueina.

Monitoiminnallistamiseen liittyvä viljelypalstojen avaaminen useammille käyttäjäryhmille on otettu mukaan käsittelyyn muutamasta eri syystä: Ensiksi, että viljelypalstat tunnistetaan laajemmassa viitekehityksessä kaupunkiympäristön kestävyttä ja kaikille kaupunkilaisille ekosysteemipalveluiden kautta hyvinvointia edistävänä viherverkoston osana. Toiseksi, parantamalla saavutettavuutta alueet tavoittavat laajemmat käyttäjäryhmät ja näin myös mahdollisesti laajemman arvostuksen. Kolmanneksi, viljelypalstoja on mielekästä kehittää kiinnostaviksi, omalaatuisiksi ja toimiviksi paikoiksi, jotka ovat käyttäjilleen merkityksellisiä.

2 VIJELYPALSTOJEN SOSIOEKOLOGINEN SYSTEMI

Sosioekologisen systeemin käsitteen käyttöön on keskitytty viljelypalsta-kontekstiin sopivilta osin. Tässä opinnäytetyössä viljelypalstojen sosioekologista systeemiä sovelletaan palstaviljelyn ja ekosysteemipalveluiden vastavuoroisuuteen viljelypalstalla sekä sosioekologisen kestävyteen leviämisen mahdollisuuksiin laajemmalle kaupungin viheralueiden verkostossa.

2.1 Mikä on sosioekologinen systeemi?

Yksinkertaisesti ilmaistuna sosioekologinen systeemi on monimutkainen yhtenäinen järjestelmä, jossa ajatellaan, että ihmiset ovat osa luontoa. Osana luontoa ihmiset ovat riippuvaisia ekosysteemien toiminnasta, ja ihmistoiminta vaikuttaa jatkuvasti ekosysteemeihin paikallisesti ja globaalisti. Tämän ajattelun mukaan ihmistoimintaa ei myöskään nähdä yksinomaan kuluttavana tai ympäristöä tuhoavana, vaan sillä voi olla myös ympäristöä rikastuttava vaikutus olennaisten ekosysteemipalveluiden toiminnan ylläpidon kautta.

Sosioekologisella systeemillä tarkoitetaan biofyysisen järjestelmän ja sosiaalisen järjestelmän yhdessä luomaa vastavuoroisesti toisiinsa vaikuttavaa järjestelmää (Folke, 2010, s. 253; Cote & Nightingale, 2012, s. 475). Tällä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu ihmistoiminnasta ja ekologisista prosesseista. Nämä prosessit vaikuttavat ja muovaavat toisiaan ja ne voivat ilmetä useissa ajallisissa ja tilallisissa mittakaavoissa (Folke, 2010, s. 253). Sosioekologinen systeemi voi olla paikallinen, mutta sen vaikutukset voivat levitä laajalle alueelle ja muutosten vaikutukset voivat näkyä vasta tulevaisuudessa. Sosioekologisia systeemejä tutkimalla pyritään mallintamaan sekä ennakoimaan tunnistettuihin ja yllättäviin muutoksiin.

Sosioekologisen systeemin näkökulman juuret ovat ekologian tieteenharassassa, jossa tutkittiin ekosysteemeihin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa havaittiin, että ekosysteemeissä vaikuttavat tekijät ovat hyvin moninaisia ja ekosysteemit ovat jatkuvassa muutoksessa. (Folke, 2006, s. 253). Jatkuvan muutoksen hyväksyminen ja ekosysteemien näkeminen dynaamisina sekä niiden kestävyden hahmottaminen mukautumiskapasiteettina, johti ekosysteemien kestävyden (resilienssi) tutkimiseen. Kestävyys -ajattelu levisi ekologiasta myös muihin tieteisiin, kuten yhteiskuntatieteisiin (Folke, 2006, s. 255).

Kestävyteen liittyy ajatus, että useat vaihtoehdot mahdollistavat muutostilanteessa mahdollisimmat laajat mahdollisuudet selviytyä muutoksesta romahtamatta sekä paremmat valmiudet reagoida myös yllättäviin haasteisiin (Folke, 2006, s. 254). Sosioekologisen systeemin kestävyttä voidaan siten määritellä järjestelmän kapasiteetiksi ottaa vastaan häiriöitä ja uudelleen organisoitua muutoksen aikana, samalla säilyttäen samat toiminnot, muoto, identiteetti ja vuorovaikutus muuhun ympäristöön (Meerow,

Newell & Stults, 2016, s. 40). Toisaalta kestävyys nähdään myös kykynä uusiutua ja kehittyä häiriöstä (Folke, 2006, s. 253).

Tarve sosioekologisen systeemin näkökulmalle on pohjautunut globaalin mittakaavan yleistymiselle, monimutkaisten ympäristön muutosten ymmärtämiselle (Cote & Nightingale, 2012, s. 475) sekä ihmistoiminnan laajamittaisesta vaikutuksesta ekosysteemeihin (Young, Berkhout, Gallopin, Janssen, Ostrom & van der Leeuw, 2006, s. 314). Lisäksi ihmisten erilaisten motiivien sisällyttäminen tähän tarkasteluun avaa kilpailevien arvojen nivoutumisen päätöksenteossa koskien eri näkökulmia kestävyudesta (Cote & Nightingale, 2012, s. 476).

2.2 Viljelypalstat

2010 -luvulla herännyt kaupunkiviljelyn uusi aalto on nostanut myös viljelypalstojen suosiota. Viljelypalstoilla on aina ollut oma käyttäjäryhmänsä, mutta kaupunkiviljelyn lisääntyminen on innostanut uusia ihmisiä ruuan kasvatukseen ja puutarhaharrastuksen pariin. Kaupunkien viljelypalstat ovat helposti lähestyttäviä ja tarjoavat matalan kynnyksen mahdollisuuden kokeilla viljelyä käytännössä. Kaupunkiviljelyn uuteen aaltoon ja viljelypalstojen suosioon liittyy myös yhteiskunnallinen herääminen ekosysteemipalveluiden hyödyistä ja nämä hyödyt tunnustetaan myös viljelypalstoilla (Langemeyer ym., 2016, s. 112).

Samanaikaisesti, kun kaupunkiviljely on yleistynyt ja sen myötä viljely on saanut uusia muotoja sekä tilaa kaupungeissa, viljelypalstoja on myös poistettu käytöstä kaupunkien tiivistämisen tarpeessa (Langemeyer ym., 2016, s. 115). Tämän ilmiön laajuus vaihtelee kuitenkin merkittävästi riippuen kaupungista. Viljelypalsta-alueet voivat olla heikossa asemassa, jos niitä pidetään potentiaalisina alueina esimerkiksi asuntorakentamiselle. Toisaalta osa viljelypalstoista sijaitsee alueilla, joille rakentaminen olisi vaivalloista ja kallista, joten ne pysyvät todennäköisemmin rakentamattomina. Tampereella tämän tyylinen tilanne ilmeni, kun vuonna 1997 uudistetun yleiskaavan myötä Tahmelan viljelypalsta-alue oltiin muuttamassa pientaloalueeksi. Asemakaavamuutoksesta kuitenkin luovuttiin vuonna 2012 liian kalliiden rakennuskustannuksien vuoksi, koska alue sijaitsee hyvin kostealla maaperällä. Tapaus vaikutti voimakkaasti 15 vuoden ajan viljelijöihin ja vielä tapauksen ratkettuakin tämä kokemus elää viljelijöiden paikkakokemuksessa sekä tarinoissa viljelypalstasta (Willman, 2016, s. 300; Willman, 2012, s. 5-7).

Monimutkaisten sosioekologisten yhteyksien tunnistaminen on tärkeää, että palstaviljelytoiminta voidaan järjestää kaikki sidosryhmät huomioiden. Samalla tuetaan viljelypalstojen kehitystä toimivien ekosysteemipalveluiden ylläpitäjänä. (Langemeyer ym., 2016, s. 135-136).

2.2.1 Ekosysteemipalvelut viljelypalstoilta

Ekosysteemipalvelut ymmärretään hyötyvirtoina, jotka virtaavat viljelypalstoilta ihmisille. Tässä luvussa pyritään kuvailemaan viljelypalstojen monipuolisuutta ekosysteemipalveluiden alustana. Viljelypalstoilla tavaataan tuotanto-, säätely-, kulttuuri- ja ylläpitopalveluita. Tämä jaottelu pohjautuu Millenium Ecosystem Assessment (MA, 2005) tekemään esitykseen ekosysteemipalveluista. Kuvassa 1. on esitetty viljelypalstoille tyypillisiä ekosysteemipalveluita.

TUOTANTOPALVELUT PROVISION SERVICES	SÄÄTELYPALVELUT REGULATING SERVICES	KULTTUURIPALVELUT CULTURAL SERVICES
ruoka +	pölytys ilmaston säätely tuholaisasapaino siementen levitys	esteettisyys paikkakokemus sosiaalisuus luontoyhteys ulkoilu kuntoilu ihmisten hyvinvointi
YLLÄPITOPALVELUT / TUKIPALVELUT SUPPORTING SERVICES biodiversiteetti ravinnekierto		

Kuva 1. Viljelypalstoilla ilmeneviä ekosysteemipalveluita. (Langemeyer et al., 2016, s. 116-135).

Viljelypalstat ovat merkittäviä paikallisten ekosysteemipalveluiden tuottajia. Ne voivat tukea paikallisesti maaperän kunnon parantumista, ehkäistä eroosiota, parantaa hulevesien imeytymistä ja pintavalunnan vähentymistä, edistää paikallista pienilmaston säätelyä tai pölytystä. (Langemeyer ym., 2016, s. 125). Lisäksi viljelypalstoilla toteutuvat erityisellä tavalla ruokaa tuottavan alueen sekä virkistysalueen piirteet. Toisaalta tämä yhtälö ei aina toteudu ihanteellisella tavalla ja seuraukset voivat vahingoittaa ympäristöä tai aiheuttaa konflikteja ihmisten välillä. (Langemeyer ym., 2016, s. 135-136).

Hyötykasvit ovat ilmeisin yksittäinen ekosysteemipalvelu, joka hyödyttää viljelijöitä. Ruuan lisäksi viljelypalstoilla kasvatetaan myös koristekasveja. Ruuan kasvatukseen viljelypalstoilla liittyy olennaisena osana erilaiset koikeilut ja sellaisten erikoisten kasvien kasvattaminen, joita ei ole muuten saatavilla. (Langemeyer ym., 2016, s. 124). Euroopassa on näkynyt trendi, jonka mukaan koristekasvien määrä on kasvanut hyötykasvien rinnalla. Tätä voidaan pitää mahdollisena merkinä muutoksesta, jossa viljelypalstojen tuotantopainotteisuudesta oltaisiin siirtymässä kulttuuristen ominaisuuksien vahvempaan läsnäoloon viljelypalstoilla (Langemeyer ym., 2016, s. 118). Samaan aikaan on hyvä muistaa, että viljelypalstoilla on ollut ja on edelleen rooli myös ruokaturvan ylläpitäjänä kaupungeissa erilaisten

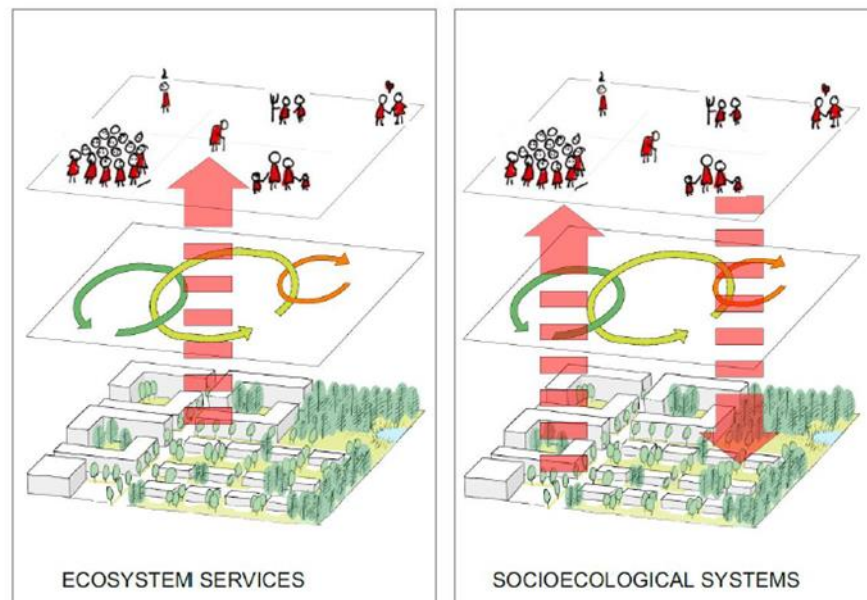
kriisien aikaan (Keshavarz & Bell, 2018, s. 8-10). Esimerkiksi Kreikassa kaupunkiviljelyn merkitys voimistui viimeisimmässä talouskriisissä (Bell, 2016, s. 2).

Palstaviljelijöiden roolin ymmärtäminen viljelypalstoilla ekosysteemipalveluiden hoitajina ja tunnistamalla heidän roolinsa kaupunkivihreän ylläpitäjinä auttaa vahvistamaan heidän asemaansa esimerkiksi viljelypalstoja koskevia päätöksiä tai suunnittelua tehtäessä. Samoin viljelypalstojen tarjoamia ekosysteemipalveluita ei tulisi ylenkatsoa suunnittelun ja päätöksenteon yhteydessä, vaan viljelypalstojen ominaisuudet kestävyuden ylläpitäjänä fyysisiä rajojaan laajemmin kaupunkiympäristössä tulisi huomioida paremmin (Langemeyer ym., 2016, s. 135-136).

Viljelypalstat tarjoavat runsaasti ekosysteemipalveluita, mutta niiden toiminnan takaamiseksi tarvitaan myös hyvin toimiva sosioekologinen systeemi, joka huomioi paikalliset haasteet ja hyödyt.

2.2.2 Viljelypalstojen sosioekologinen systeemi

Ekosysteemipalveluiden tarkastelusta siirrytään tässä luvussa kohti puutarhaekosysteemin näkökulmaa. Tämän ajattelun kautta viljelypalstoilla syntyvät ekosysteemipalvelut ovat ekologisten prosessien ja ihmisen yhteistuotantoa. (Langemeyer ym., 2016, s.115-116). Ekosysteemipalveluiden ja sosioekologisen systeemien toimintaa havainnollistetaan kuvassa 2.

Kuva 2. Ekosysteemipalveluiden ja sosioekologisen systeemin keskeinen ero on se, että sosioekologisessa systeemissä tunnistetaan vastavuoroisuus. Jos ekosysteemipalveluiden ajatellaan virtaavan yhdensuuntaisesti ekosysteemeiltä ihmiselle, niin

sosioekologisessa systeemissä virtaukset nähdään molemminsuuntaisina. (Tahvonen, 2019, s. 22).

Sosioekologisen systeemin näkökulma laajentaa ekosysteemipalveluiden havaitsemista pelkästään ekologisina ominaisuuksina kohti sosiaalisia ja kulttuurisia näkökantoja. Tämä sisältää erityisien puutarhamaisten ominaisuuksien huomioimisen, kuten viljelypalstojen ekologinen, kulttuurinen ja historiallinen kehitys sekä niiden tehtävät laajemmassa kaupunkiympäristössä. Viljelypalstoilta virtaavien ekosysteemipalveluiden arviointi ja viljelypalstoihin liittyvien ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten arvojen tunnistaminen, voivat tukea viljelypalstojen yhteiskunnallisen merkityksen parempaa näkymistä ja arvostuksen kohentumista myös päätöksen teon ja resurssien ohjaamisen yhteydessä. (Langemeyer ym., 2016, s.116).

Sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat ovat kiinnostavia olemassa olevilla palstaviljelyalueilla. Tällaisia näkökulmia voivat olla esimerkiksi alueelliset viljelykäytännöt, palstaviljelyn vaikutukset lähiympäristöön tai viljelytietouden siirtyminen viljelijäyhteisössä. Tästä esimerkkinä Tampereella on Tahmelan viljelypalsta, jolla on pitkä viljelyhistoria. Tahmelan viljelyhistoriaa on tutkittu vanhoista kartoista, ilmakuviista ja kasvilajisto analysoinnilla (Jokinen, 2016, s. 130).

Tahmelan viljelypalstoilla on rikas kasvilajisto, joka on tulosta sen historiasta, viljelystä ja hyvästä maan kunnosta. Alueelta on löydetty yli 400 putkilokasvia mukaan lukien ruoka-, koriste- ja luonnonkasvit. Tämä on 1/3 koko Tampereen kaupungin kasvipoolista, jossa on 1225 kasvilajia koriste-kasvit mukaan luettuna. (Jokinen, 2016, s. 130).

Tahmelan viljelypalstan tyypillinen kasviryhmä sisältää laajasti viljelykasveja, johon kuuluu maatiaiskasveja ja ulkolaisia kasvilajeja. Lisäksi alueella on jäämiä vanhoista viljelykasveista, jotka ovat osin onnistuneet levittämään itsestään. Tällaisia lajeja on esimerkiksi hyvänheikinsavikka (*Chenopodium bonus-henicum*), joka on harvinainen Suomessa. Alueella on myös spontaaneja kasvilajeja eli muinaistulokkaiisiin lukeutuvia lajeja, kuten litulaukka (*Descurainia sophia*) ja rohtoperunaruoho (*Sisymbrium officinale*). Viljelyn seurauksena maata käännettäessä alueen harvinainen siemenpankki aktivoituu, jonka seurauksena esimerkiksi hullukaalia (*Hyoscyamus niger*) esiintyy alueella. Viljelypalstojen tarkastelu sosioekologisen muistin kautta tarjoaa työkalun ajatella viljelypalstoja paikallisen biodiversiteetin säilyttäjänä ja ylläpitäjänä. Samalla viljely tukee myös viljelypalstan kulttuurihistoriaa ja levittää sen ominaispiirrettä koko naapurustoon. (Jokinen, 2016, s. 130).

Tahmelan kohdalla sosioekologinen systeemi osoittaa kuinka alueen ajallinen ja tilallinen mittakaava yhdistyvät tuotantoekosysteemipalveluihin (Jokinen, 2016, s. 131). Tämä ilmenee siitä, kuinka Tahmelan viljelypalstojen historia ja yhteys kaupunkiympäristöön ovat muodostaneet alueelle aktiivisen siemenpankin, joka aktivoituu viljelyn myötä maata muokatessa.

Hoitamattomien palstojen sietäminen ja viljelijöiden palautteen kuuleminen ovat myös olennainen osa viljelypalsta-alueen sosioekologista systeemiä. (Jokinen, 2016, s. 131). Hoitamattomuus on tärkeässä osassa ylläpitämään rikasta lajistoa antaen tilaa spontaaneille lajeille ja siemenpankin aktivoitumiselle.

Viljelypalstojen ekosysteemipalveluita edesauttaa myös palstojen runsas lukumäärä, minkä myötä alueella on paljon palstojaan eri tavoin viljeleviä palstaviljelijöitä. Tämä lisää viljelypalsta-alueen kasvilajiston monimuotoisuutta. Palstoilla kasvatetaan maatiaiskasveja sekä eksoottisempia kokeiluja. Viljelijät muokkaavat palstojaan myös hyvin eri tavoin, mikä antaa tilaa ekologiselle sattumille. (Jokinen, 2016, s. 131).

2.3 Viljelypalstat monitoiminnallisena osana kaupungin viherverkostoa

Viljelypalstojen suunnittelun kannalta on olennaista tunnistaa sosiaaliset ja ekologiset prosessit, jotka alueella vuorovaikuttavat keskenään. Viljelypalstoilta nousevia kysymyksiä ovat esimerkiksi pohdinnat rajoista julkisen ja puolijulkisen tilan välillä tai viljelypalstojen esteettisyys. Muita kysymyksiä ovat palstaviljelytoiminnan edistäminen ja viljelypalstojen arvostuksen lisääminen laajemmassa yhteisössä. Muut kaupunkilaiset tai päättäjät voivat kokea viljelypalstat turhina, jos eivät hyödy niistä suorasti. Tällöin niiden yleinen arvostus voi myös olla heikkoa.

Tässä kappaleessa tutkitaan viljelypalstojen roolia kaupungin viherverkostossa. Tässä yhteydessä viherverkostolla tarkoitetaan kaupungin viheralueiden verkostoa, joka pitää sisällään rakennetut ja luonnontilaiset viheralueet. Aihetta lähestytään tutustumalla viljelypalstojen merkitykseen ja tapoihin yhdistyä muuhun kaupunkivihreään. Viljelypalstoissa on potentiaalia täyttää monin eri tavoin pyrkimys monitoiminnallisuuteen. Tässä yhteydessä monitoiminnallisuudella tarkoitetaan sitä, että viljelypalstat palvelevat useita käyttäjäryhmiä, tuottavat monipuolisesti ekosysteemipalveluita ja toimivat useissa eri tilallisissa mittakaavoissa yksittäiseltä palstalta viherverkostoon. Ne voivat siis yhtä aikaa palvella useaa eri tarkoitusta kaupungissa. Erityisesti paikallisesti viljelypalstat voivat tarjota mahdollisuuksia kaupunkisuunnittelussa ratkottaviin haasteisiin esimerkiksi tulvariskin ennaltaehkäisyyn tai biodiversiteetin hupenemisen torjuntaan kaupunkiympäristössä (Costa ym., 2016, s. 210).

Yhdistyminen muuhun kaupungin viherverkostoon voidaan määritellä esimerkiksi rakenteellisesti tai toiminnallisesti. Joissain tapauksissa viljelypalsta voi olla myös merkittävä ekologinen astinkivi alueella, jossa ekologiset yhteydet ovat heikot. Viljelypalsta itsessään voi tarjota rikkaan paikallisen ekologisen keitaan (Costa ym., 2016, s. 212). Jos viherverkosto on jo valmiiksi pirstaleista ja viljelypalsta-alue on vaikeasti saavutettavissa tai vailla mielenkiintoista avointa tilaa, silloin viljelypalstan kytkeytyminen viherverkostoon on heikompaa ja laajemmat hyödyt jäävät vähäisiksi. (Costa ym., 2016, s. 216).

Mitä paremmin viljelypalsta on integroitu muuhun ympäristöön, sitä paremmin sen hyödyt leviävät laajemmalle alueelle eivätkä jää vain paikalliseksi. Yhteyden syntyminen viljelypalstan ja muun ympäristön väillä riippuu useista tekijöistä. Joskus ulkopuoliset tekijät, kuten viljelylle erityisen otollinen paikka tai luonnonmaiseman erityispiirteet voivat helpottaa yhteyksien kehittämistä. Esimerkiksi viljelypalsta-alueen liittyminen luonnonsuojelualueisiin tai virkistysalueisiin tukee alueen saavutettavuutta laajemmalle ihmisryhmälle. Tällaiset yhteydet luovat ekologisia hyötyjä ja virkistyskäyttöä tukevia toimintoja. Samoin viljelypalsta-alueiden yhdistyessä kaupungin viherverkostoon, johon liittyy esimerkiksi puistoja, niittyjä tai historiallinen puutarha, sisältyy kokonaisuuteen sekoitus erilaisia hoidettuja kaupunkiekosysteemejä. Lisäksi nämä voivat tarjota esimerkiksi verkoston kevyenliikenteen väylille. (Costa ym., 2016, s. 212-213). Viljelypalstojen liittymistä kaupungin viherverkostoon edesauttaa määrätietoinen maiseman kehittäminen, joka mahdollistaa viheralueiden vakiintuneisuuden ja niiden saavutettavuuden. Näkökulma, joka tukee laajan yhteisön pääsyä alueelle, luo saavutettavuuden kautta arvostusta ja turvaa paikan pysyvyydelle. Heikko saavutettavuus voi joissain tapauksissa edesauttaa viljelypalstan heikkoa asemaa, jos esimerkiksi alueelle halutaan rakentaa pysyvää asutusta tai muuten muuttaa alueen käyttötarkoitusta perusteellisesti. Silloin käyttäjiään laajemman yhteisön tuki voi olla hyödyksi alueiden puolustamisessa. (Costa ym., 2016, s. 213). Laajan saavutettavuuden ja monitoiminnallisuuden tavoittelu herättää myös kyseenalaistusta viljelypalstojen tarpeesta olla muiden kuin viljelijöiden käytössä.

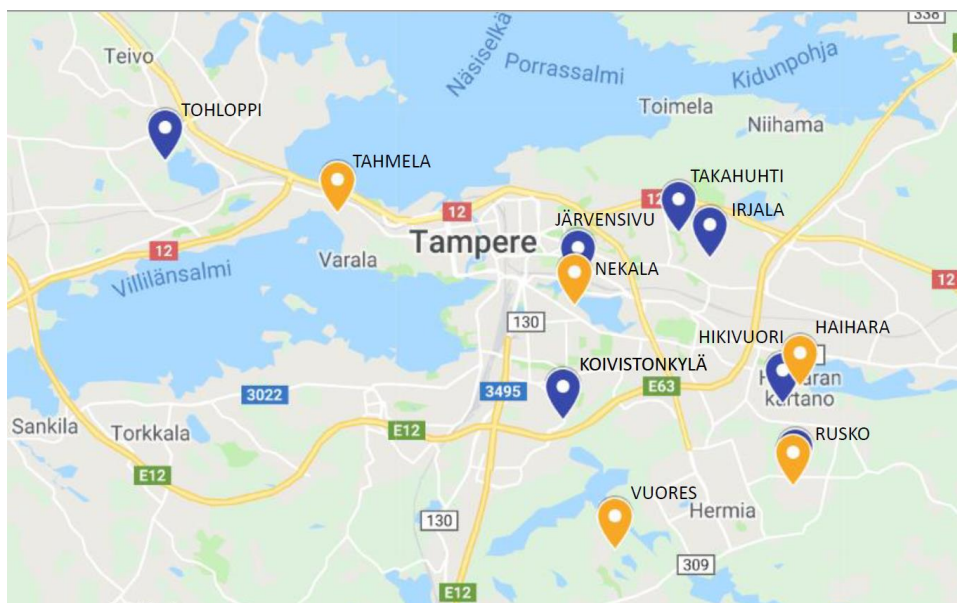
Viljelypalstojen esteettinen ilme vaihtelee ja jakaa mielipiteitä. Viljelypalstojen suunnitteluun liitetään toimintojen suunnittelu, käytön optimointi ja saavutettavuuden edistäminen (Costa ym., 2016, s. 216). Kuitenkin viljelypalstoissa on myös kysymys siitä miltä ne näyttävät. Viljelypalstat voivat olla muodoltaan säntillisiä suunnitellun näköisiä tai spontaaneja ja sekavannäköisiä. Vaikka itse viljelijöillä voi olla voimakas kiintymyssuhde sekavankin näköiseen viljelypalstaan, se voi näyttäytyä ohikulkijalle epämiellyttävänä, ala-arvoisena tai jopa vaarallisena. Tällaiset kokemukset voivat alentaa koko alueen arvostusta. (Costa ym., 2016, s. 217). Silti edes suunnittelut viljelypalstat eivät voi taata paikan arvostusta, vaan arvostus syntyy pikkuhiljaa käyttäjien ja muiden vaikutuspiirissä olevien ihmisten kautta (Costa ym., 2016, s. 218-219). Huonosti hoidetuilla ja laiminlyödyillä viljelypalstoilla myös informaation kulku on heikkoa (Costa ym., 2016, s. 220). Tällaiset tilat voivat näyttäytyä luotaan työntävinä ja vaikeina lähestyä.

Viljelypalstoille on ominaista, että ne ovat sekoitus puolijulkista ja julkista tilaa. Yksittäinen palsta on yksittäisen ihmisen hallinnassa olevaa aluetta, joka rajautuu julkiseen tilaan. Viljelijän ja muun yhteisön näkemys viljelypalsta-alueen esteettisyydestä voi olla erilainen. Näkemykset voivat olla myös ristiriidassa. Näihin näkemyksiin voivat vaikuttavaa esimerkiksi kulttuuri, ikä, koulutus tai poliittinen näkemys (Costa ym., 2016, s. 220).

Viljelypalstojen ominaispiirre on se, että niillä luonnon prosessien katoava vaikutus, kuten kasvien lakastuminen, ja vuodenaikojen vaihtelu ovat hyvin konkreettisesti näkyvillä (Costa ym., 2016, s. 220). Suomessa viljelypalstat hiljenevät talveksi ja vuodenaikojen vaihteluun liittyy myös tietynlainen toistuvuus. Tiedyt työvaiheet toistuvat joka vuosi samassa järjestyksessä. Tämä luo myös erityistä paikantunnetta, kun viljelijät tulevat tutuksi vuodenaikojen vaihtelun kanssa paikallisesti omalla viljelypalstallaan.

3 TAMPEREEN VILJELYPALSTAT

Tampereen viljelypalstatoimintaa järjestää Tampereen 4H -yhdistys. Tampereen 4H -yhdistyksellä on palveluntuottajasopimus Tampereen kaupungin kanssa palstaviljelyn järjestämisestä. Yhdistys vastaa palstojen jakamisesta viljelijöille, laskutuksesta, yksivuotisten palstojen maanmuokkauksesta ja neuvonnasta kasvukaudella. Tampereen kaupunki huolehtii viljelypalstojen kunnostustoimenpiteistä, kuten ojituksesta tai vesipisteiden rakentamisesta. Tampereen viljelypalstojen sijainnit näkyvät kuvasta 3.

Kuva 3. Tampereen kaupungin viljelypalstojen sijainnit kartalla. Siniset ovat yksivuotisia ja keltaiset monivuotisia viljelypalsta-alueita. (Tampereen 4H-yhdistys, 2019).

3.1 Viljelypalstojen esittely

Tampereen kaupungin viljelypalstoja on yhteensä 11 erillisellä alueella ja ne ovat yhteiseltä pinta-alaltaan 6,5 hehtaaria. Näistä alueista viisi on tarkoitettu monivuotiseen viljelyyn ja loput kuusi ovat yksivuotisessa viljelyssä.

Merkittävin ero yksivuotisten ja monivuotisten palstojen välillä on, että yksivuotiset muokataan koneellisesti traktorilla syksyllä ja keväällä. Syksyisin pellot kynnetään ja keväällä äestetään. Monivuotisten palstojen viljelijät voivat viljellä vuokraamallaan palstalla, kunnes itse irtisanovat vuokrasopimuksen. Myös sääntöjen rikkominen voi johtaa sopimuksen irtisanomiseen. Kaikki 11 viljelypalsta-aluetta poikkeavat toisistaan koon, sijainnin, vahvuuksien ja haasteiden puolesta. Tällaisia haasteita ovat esimerkiksi kasteluveden tarve tai maaperän ongelmat. Seuraavaksi esitellään tiiviisti eri viljelypalsta-alueet aloittaen yksivuotisista ja siirtyen monivuotisiin.

Yksivuotisista viljelypalstoista lähimpänä keskustaa on Järvensivun viljelypalsta, joka sijaitsee noin kahden kilometrin päässä keskustasta. Järvensivun viljelypalsta rajautuu junarataan ja asutukseen. Siellä on noin 40 viljelijää. Alue on melko täysi.

Viiden kilometrin päässä keskustasta sijaitsee Koivistonkylän viljelypalsta, joka on omakotitalovoittoisella asuinalueella ja rajautuu kaupungin lähimetsiin. Alueen ohitse kulkee myös ulkoreittejä. Noin viiden kilometrin päässä keskustasta Itä-Tampereella sijaitsee Takahuhdin viljelypalsta. Alue liittyy osaksi laajempaa viheraluetta, jolla sijaitsee ulkoreittejä sekä kaupungin ylläpitämä maisemapelto. Irjalan viljelypalsta on noin kilometrin päässä Takahuhdin viljelypalstasta ja se rajautuu avoimiin viheralueisiin, joiden ympärillä on asutusta. Tohlopin viljelypalsta-alue on ainut yksivuotinen alue Länsi-Tampereella. Se sijaitsee lähimetsän laidalla ja yleisen uimarannan vieressä. Yksivuotisia viljelypalstoja on vielä Haiharan kartanolla ja Ruskossa. Haiharan viljelypalsta sijaitsee Haiharan kartanon historiallisessa miljöössä. Ruskon viljelypalstalla on sekä yksi- että monivuotinen viljelypalsta-alue. Tämä viljelypalsta sijaitsee viherkäytävässä, joka kulkee teollisuusalueen halki. Ruskon viljelypalsta on noin kolmen kilometrin päässä Hervannan keskustasta.

Tahmelan ja Nekalan viljelypalstat ovat molemmat monivuotisia. Ne sijaitsevat molemmat noin kolmen kilometrin päässä keskustasta. Tahmelan viljelypalsta sijaitsee Länsi-Tampereella rajautuen eteläpuolelta Pyhäjärveen ja pohjoispuolelta Pispalanharjun asutusalueeseen. Pyhäjärven rannalla kulkee kevyenliikenteen väylä, joka kulkee myös viljelypalstojen ohitse. Viljelypalstojen välittömässä läheisyydessä on Lorisevan puisto, jolla on urheilukenttä ja nurmialueita. Nekalan viljelypalsta on lidesjärven rannalla ja sitä ympäröi kaupungin entinen taimistoalue. Uusin nykyisistä viljelypalstoista on Vuoreksen viljelypalsta, joka on asuntomessuille rakennetun asutusalueen välittömässä läheisyydessä. Alue on pieni verrattuna muihin viljelypalstoihin. Vuoreksen viljelypalstalta on mahdollista vuokrata myös viljelylaatikoita.

3.2 Tiedossa olevia kehittämiskohteita

Viljelijöiltä saadun palautteen mukaan haasteita yksivuotisilla viljelypalstoilla on pääasiassa palstojen jakamisen myöhäinen ajankohta ja

kasteluveden puute. Erityisesti palstojen jakamisen viivästyminen on tullut viime vuosina palautetta, koska se lyhentää viljelyyn käytettävää aikaa. Palstojen jakamisen myöhästyminen on johtunut peltojen märkyydestä, eikä traktorilla ole voitu muokata viljelypalstoja halutussa aikataulussa. Maaperään liittyvät ongelmat viljelypalstoilla ovat juuri peltojen märkyys, maan rakenteen tiivistyminen ja paikoin voimakas rikkaruohottuminen. Peltojen viljavuudesta ei ole tarkkaa tietoa.

Monivuotisilla viljelypalstoilla on myös vastaavia ongelmia kasteluveden puutteeseen liittyen. Lisäksi ojen ja polkujen kunnostus on paikoin tarpeen. Lisäksi monivuotisia viljelypalstoja toivotaan määrällisesti lisää ja sijainniltaan saavutettaviin paikkoihin. Monivuotisten viljelypalstojen suosio näkyy erityisesti Tahmelan viljelypalstalla, sillä keskustan läheisyydessä olevat palsta-alueet ovat suosittuja.

Jokainen viljelypalsta-alue on erilainen ja vaatii paikallista kehittämistä. Tampereen 4H -yhdistys ja Tampereen kaupunki pyrkivät yhteistyössä joka vuosi tekemään joitakin viljelyolosuhteita parantavia toimia, kuten ojituksen kunnostusta ja kulkureittien parantamista.

4 KYSELY PALSTAVILJELIJÖILLE

Opinnäytetyön aineiston keräämiseen käytettiin kyselyä, joka suunnattiin kaikille Tampereen 4H -yhdistyksen kautta viljelypalstaa vuokraaville henkilöille. Tampereen 4H -yhdistys oli apuna kyselyn välittämisessä palstaviljelijöille.

Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan yli 500 palstaviljelijää 11 viljelypalsta-alueelta. Kaikki viljelypalsta-alueet haluttiin mukaan kyselyyn. Tietoa saataisiin laajasti koko Tampereen 4H -yhdistyksen kautta järjestettävästä palstaviljelytoiminnasta. Pyrkimyksenä oli tavoittaa mahdollisimman monipuolinen joukko erilaisia palstaviljelijöitä. Kysely toteutettiin ainoastaan suomenkielisenä, mikä todennäköisesti karsi vastaajista vieraskielisiä viljelijöitä. Tutkimusaineisto kerättiin touko- kesäkuussa 2018.

Kysely oli rajattu ainoastaan Tampereen kaupungin viljelypalstoilla viljeleviin. Työssä ei oteta kantaa varsinaisesti Tampereen kaupungin tapaan järjestää palstaviljelyä.

4.1 Kyselyn laatiminen

Kyselyllä selvitettiin palstaviljelijöiden näkemyksiä koskien palstojen käyttöä ja kehittämistä. Kyselyssä oli monivalintakysymyksiä, avoimista kysymyksiä sekä väittämiä. Väittämiin vastattiin viisiportaisella Likert -asteikolla.

Kysely koostui viidestä osiosta, jotka olivat:

- taustatiedot
- palstan käyttö
- palstaelämää
- lähiruokaa ja luontosuhdetta palstalta
- palstojen kehittäminen

Kysymyksenasettelulla ja osioiden otsikoinnilla kyselystä pyrittiin luomaan mahdollisimman helposti lähestyttävä ja kansantajuinen, että vastaaminen olisi mahdollisimman vaivatonta kyselyyn osallistuville.

Taustatiedoissa selvitettiin lähtötietoja vastaajasta. Näitä oli muun muassa viljelypalsta-alue, etäisyys kotoa viljelypalstalle sekä mahdollisuus oman pihan käyttöön. Palstan käyttöön liittyvät kysymykset keskittyivät palstaviljelijöiden ajankäyttöön, viljelytekniikkaan ja haasteisiin viljelyssä. Osiossa oli myös kaksi avointa kysymystä, joissa viljelijät kertoivat omin sanoin, mikä heille on tärkeintä palstaviljelyssä ja mihin he käyttävät eniten aikaa palstalla ollessaan.

Kyselyn kolmas osio sisälsi väittämiä, jotka käsittelivät viljelypalstojen sosiaalista puolta. Myös neljäs osio koostui väittämistä. Neljännen osion väittämät käsittelivät pääasiassa itse viljelyä. Lisäksi osiossa oli väittämiä viljelypalstojen biologiseen monimuotoisuuteen, ekologiseen kestävyteen ja virkistysaluekäyttöön liittyen.

Kyselyn viimeinen osio käsitteli palstojen kehittämistä. Osion väittämät keskittyivät viljelyolojen, viljelyosaamisen sekä sosiaalisen ja ekologisen kestävyden kehittämiseen. Tässä osiossa oli väittämien lisäksi yksi avoin kysymys: mitä mieltä viljelijät ovat viljelypalstojen kehittämisestä kaupunkilaisten yhteiseksi olohuoneeksi?

4.2 Toteutus

Kysely toteutettiin Google Forms -verkkokyselynä ja oli avoinna 21.5.-10.6.2018. Kyselystä oli myös yksivuotisten palstojen jakotilaisuuksissa saatavilla paperinen versio, jonka viljelijä pystyi halutessaan täyttämään. Tampereen 4H -yhdistyksen laskutustietojen mukaan Tampereen kaupungin viljelypalstoilla viljeli vuonna 2017 yhteensä 563 viljelijää. Tästä joukosta 416 monivuotisella ja 150 yksivuotisella palstaa. Monivuotisten palstojen määrä oli huomattavasti suurempi kuin yksivuotisten. Suurin osa monivuotisista palstoista sijaitsee Tahmelan alueella.

Viljelijöitä pyrittiin tavoittamaan ja tiedottamaan kyselystä monipuolisesti. Tampereen 4H -yhdistyksen viljelypalstat nettisivuilla oli tiedote ja linkki kyselyyn. Yksivuotisille palstaviljelijöille kerrottiin kyselystä palstojen jakotilaisuudessa ja samalla tarjottiin mahdollisuutta täyttää paperinen kysely.

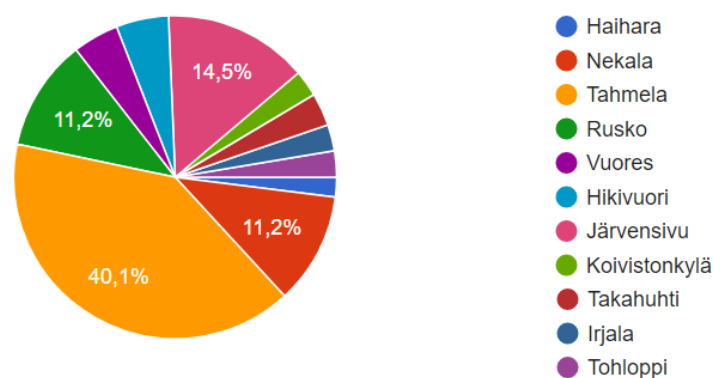
Yksivuotisten palstojen jakotilaisuuksien jälkeen kaikille sähköpostiosoitteensa antaneille viljelijöille lähetettiin vielä 4H -yhdistyksen palstaneuvojan toimesta sähköpostilla muistutus ja linkki kyselyyn. Sähköpostilla yksivuotisia palstaviljelijöitä on tavoitettu 108/150. Myös monivuotisille palstaviljelijöille lähetettiin sähköpostilla linkki kyselyyn. Tätä kautta on tavoitettu yhteensä 207/416 viljelijää eli noin puolet monivuotisista palstaviljelijöistä. Lisäksi monivuotisia palstaviljelijöitä pyrittiin tavoittamaan jättämällä viljelypalsta-alueiden virallisille ilmoitustauluille ilmoitus kyselystä sekä Facebook-ryhmien kautta.

5 KYSELYN TULOKSET

Tässä luvussa esitetään kyselyn tulokset jaoteltuina neljään osaan: palstaviljelijät, viljely, palstojen kehittäminen ja avoimet kysymykset. Käytetyt kuvaajat on kopioitu muuttamattomina suoraan Google Forms -ohjelmasta, jolla kysely toteutettiin ja paperilomakkeella annetut vastaukset koottiin.

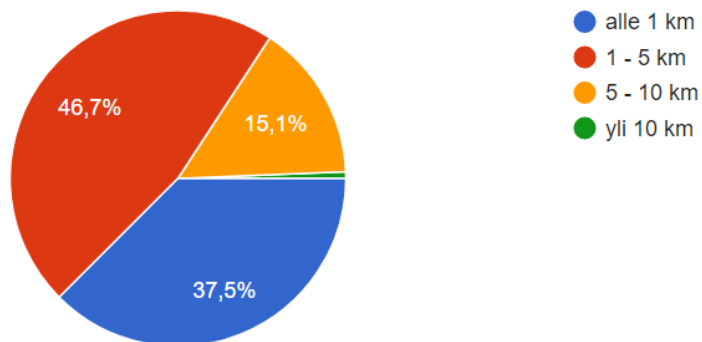
5.1 Palstaviljelijät

Kyselyyn vastasi 152 palstaviljelijää ja vastauksia tuli kaikilta 11 viljelypalsta-alueelta. Vastausprosentti oli 27 %. Kuvan 4. kuvaaja osoittaa, kuinka vastausten määrä jakautui alueittain. Eniten vastauksia tuli Tahmelasta, joka on kaikista alueista selkeästi suurin viljelypalsta-alue.

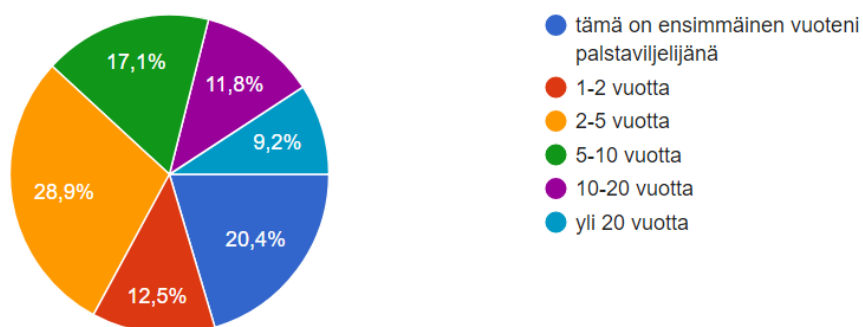
Kuva 4. Vastaajien jakautuminen eri viljelypalsta-alueille. Eniten vastauksia tuli Tahmelasta, Järvensivusta, Nekalasta ja Ruskosta. Kaikki alueet olivat edustettuina vastauksissa. (n=152)

Nuorin kyselyyn vastannut henkilö oli 18-vuotias ja vanhin 89-vuotias. Vastaaajien keski-ikä oli 45 vuotta. Vastaaajista 70 %:lla ei ollut omaa pihaa käytettävissä ja 85 % asui alle viiden kilometrin etäisyydellä omalta palstalta. Kaikista vastaaajista 38 % asui alle yhden kilometrin päässä palstalta. Kuvassa 5. näkyy, kuinka kaukaa viljelijät kulkevat viljelypalstoilleen.

Kuva 5. Kodin ja viljelypalstan välinen etäisyys. Vastaaajista 38 % kulki alle yhden kilometrin päästä palstalleen. (n=152)

Vastaaajista 20 % viljeli kesällä 2018 ensimmäistä kertaa kyseisellä viljelypalsta-alueella. Eniten vastaaajissa oli 2–5 vuotta palstaansa viljelleitä. Joukossa oli myös miltei 10 % yli 20 vuotta palstaansa viljelleitä henkilöitä. Kuvassa 6. näkyy, kuinka pitkään vastaaajat olivat viljelleet viljelypalstallaan. Kaikista vastaaajista 68 % kertoi viljelevänsä monivuotisella viljelypalstalla.

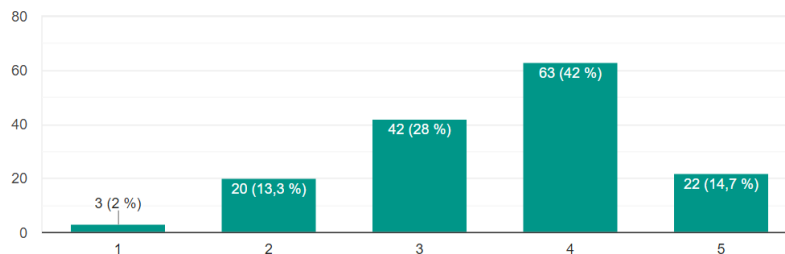
Kuva 6. Tässä kuvaajassa näkyy vastanneiden jakautuminen sen mukaan, kuinka pitkään he olivat viljelleet samalla viljelypalsta-alueella. (n=152)

Kyselyn vastaaajista 57 % oli sitä mieltä, että palstalla käynti on heille kaikista tärkein ajanviette kesän aikana. Tämä käy ilmi kuvasta 7. Yli 90 % koki rentoutuvansa ja unohtavansa arkiset kiireet palstalla ja suurin osa pitää

viljelypalstaa myös tärkeänä virkistytymispaikkana kaupungin keskellä (katso Kuva 8.).

Palstalla käynti on minulle tärkein ajanviette kesällä.

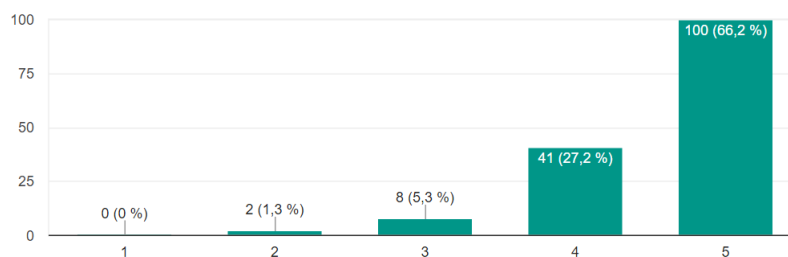
150 vastausta

Kuva 7. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä vastajista 57 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, että viljelypalstalla käynti on heille tärkein ajanviette kesällä. (n=150)

Palsta on minulle tärkeä virkistytymispaikka kaupungin keskellä.

151 vastausta

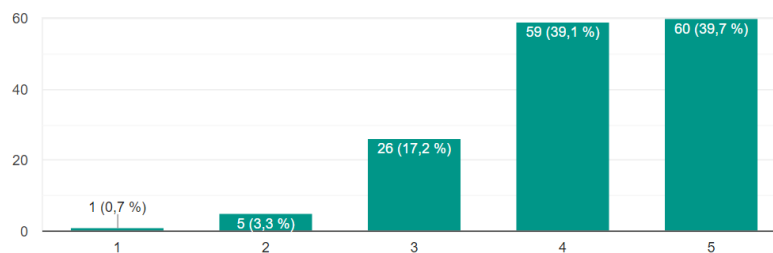

Kuva 8. Vastanneista 93 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä palstan tärkeydestä virkistyspaikkana kaupungissa. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. (n=151)

Vastaajista noin 80 % oli sitä mieltä, että palstalla olo oli heille tärkeää omaa aikaa (katso Kuva 9.) ja reilut 40 % vastaajista pitää palstaa tärkeänä kohtaamispaikkana (katso Kuva 10.). Kuvassa 11. näkyy vastauksien sijoittuminen tasaisesti asteikolla 1-5 väitteeseen: tunnen paljon alueen muita palstaviljelijöitä.

Palstalla olo on minulle tärkeää omaa aikaa.

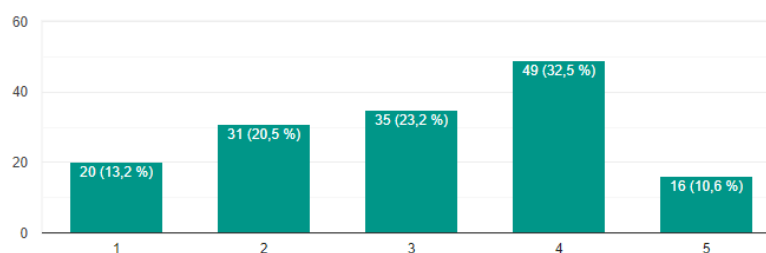
151 vastausta

Kuva 9. Vastaajista noin 80 % piti viljelypalstalla oloa tärkeänä omana aikana. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. (n=151)

Palsta on minulle tärkeä kohtaamispaikka.

151 vastausta

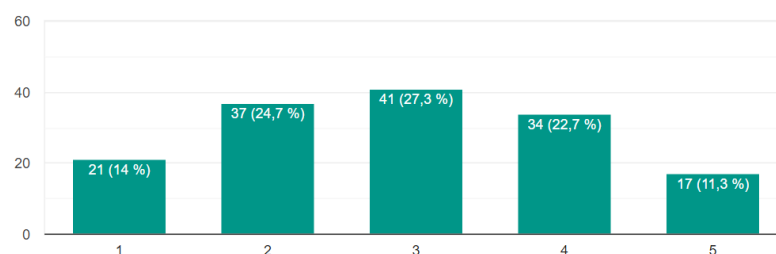

Kuva 10. Vastaajista noin 40 % piti viljelypalstaa tärkeänä kohtaamispaikkana. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. (n=151)

Tunnen paljon alueen muita palstaviljelijöitä.

150 vastausta

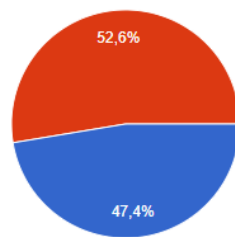
Kuva 11. Vastaukset koskien muiden alueen viljelijöiden tuntemista jakautuivat vastausasteikolle tasaisesti. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. (n=150)

5.2 Viljely

Yhdellä palstalla viljeltävien kasvien määrä vaihtelee kymmenestä yli viiteenkymmeneen kasvilajiin. Puolet vastaajista vastasi viljelevänsä omalla viljelypalstalla 10-20 eri kasvilajia. Reilusti yli puolet piti monipuolista kasvivalikoimaa tärkeänä myös hyönteisten näkökulmasta. Noin puolet vastaajista suunnitteli viljelykierron palstalleen ja/tai käytti viherlannoituskasveja. Sadevettä viljelypalstallaan keräsi reilut 30 %. Vastaajista 30 % koki saavansa palstaltaan runsaasti satoa kasvukauden jälkeen varastoitavaksi, 38 % kesän tarpeisiin, 13 % toivoisi suurempaa satoa ja lopulle sadon määrällä ei ollut suurta merkitystä. Mahdollisuus kasvattaa itse omaa ruokaa oli 90 % mielestä tärkeää palstaviljelyssä.

Onko sinulla suunniteltu viljelykierto palstalla?

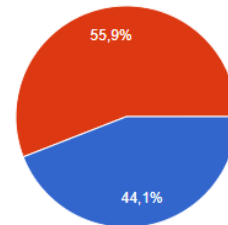
152 vastausta

Käytätkö viherlannoituskasveja palstallasi?

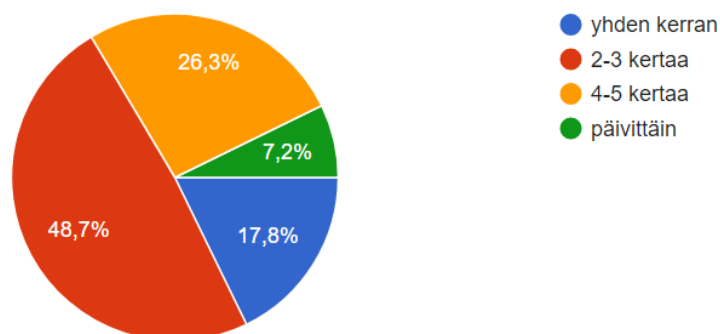
152 vastausta

● kyllä
● en

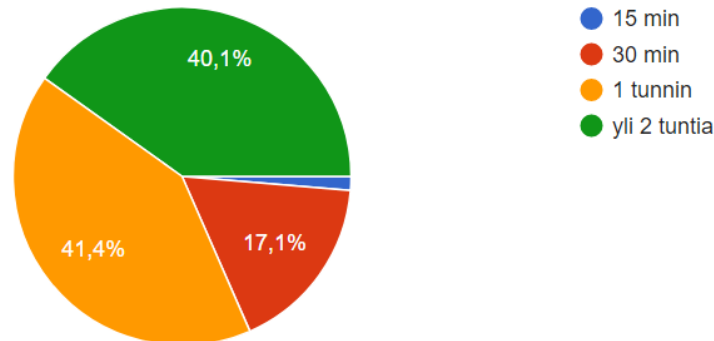

Kuva 12. Vasemmalla oleva kuvaaja kertoo suunnitellun viljelykierron yleisyydestä viljelypalstoilla ja oikeanpuoleinen viherlannoituksen käytöstä. (n=152)

Noin puolet vastaajista arvioi käyvänsä palstalla 2-3 kertaa viikossa ja 80 % viettävänsä palstalla yli tunnin yhdellä käyntikerralla. Vastaajista 40 % arvioi viettävänsä aikaa palstalla yli kaksi tuntia yhdellä käyntikerralla. Kuva 12. osoittaa käyntikerrat ja Kuva 13. käyntikestot.

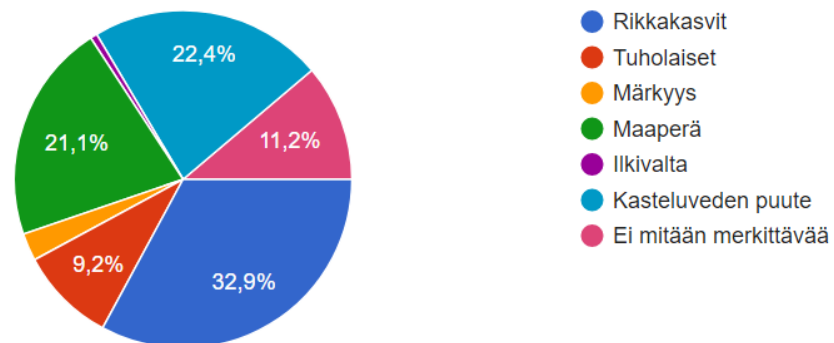

Kuva 13. Kuvaaja osoittaa kuinka monta kertaa vastaajat käyvät palstalla yhden viikon aikana. (n=152)

Kuva 14. Tämä kuvaaja osoittaa kuinka pitkään vastaajat arvioivat viettävänsä aikaa palstalla yhdellä käyntikerralla. (n=152)

Haasteita viljelyssä tuottivat eniten rikkakasvit, kasteluveden puute ja maaperä. Suurin osa vastaajista piti kitkemistä ja palstan puhtaana pitämisestä rikkakasveista tärkeänä (katso Kuva 14.).

Kuva 15. Vastaajien mukaan merkittävimmät haasteet viljelyssä olivat rikkakasvit 33 %, kasteluveden puute 22 % ja maaperä 21 %. Lisäksi vastaajista 11 % mielestä mitään merkittäviä haasteita ei ollut. Vastaajat pystyivät valitsemaan kyselyssä vain yhden vaihtoehdon vastatessaan. (n=152)

5.3 Palstojen kehittäminen

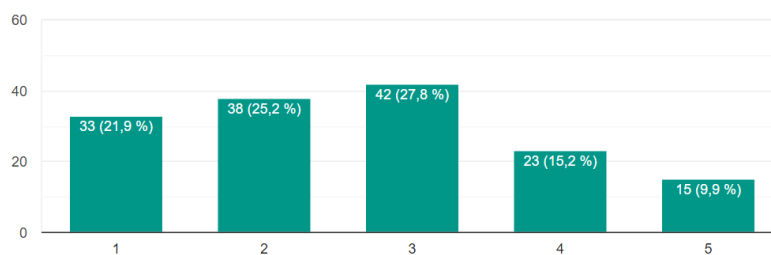
Vastaajista 65 % toivoi Tampereen 4H -yhdistykseltä lisää ohjeistusta ekologisemman viljelyosaamisen kehittämiseksi. Yli 70 % vastaajista oli kiinnostunut tavoista palstan ekologisen monimuotoisuuden kehittämiseen, halusi oppia tehostamaan kompostointia omalla palstalla, haluaisi saada lisää käytännön tietoa puutarhakasvien viljelystä ja oli kiinnostunut oppimaan uutta maanparantamisesta. Vastaajista 47 % osallistuisi mielellään yhteisiin palsta-alueen kunnostustalkoisiin.

Kehittämisosiossa eniten eri mieltä asetetun väittämän kanssa oltiin koskien viljelypalsta-alueen kehittämistä monitoiminnallisemmaksi alueeksi kaikille kaupunkilaisille. Väitettä vastusti 47 % vastanneista, mikä näkyy kuvassa 15.

Palsta-aluetta voisi kehittää monitoiminnallisemmaksi niin, että se toimisi virkistyskäytössä kaikille kaupunkilaisille.

151 vastausta

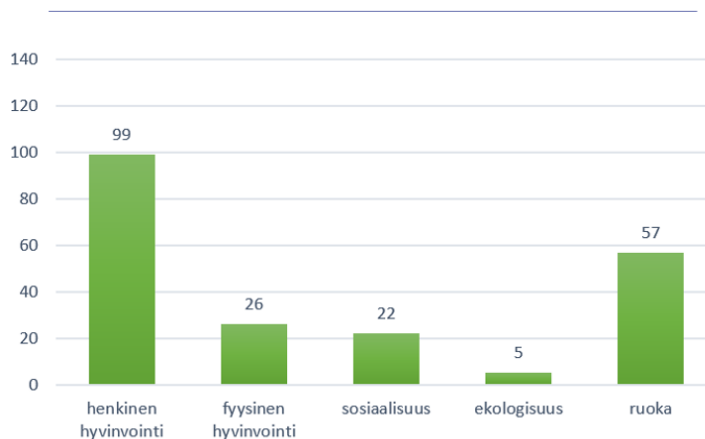
Kuva 16. Väitteestä koskien viljelypalstojen avaamista virkistyskäyttöön myös muille kaupunkilaisille oltiin kehittämisosiossa selviten eri mieltä. Asteikolla 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. (n=151)

5.4 Kyselyn avoimien kysymysten vastaukset

5.4.1 Mikä on tärkeintä palstaviljelyssä?

Tähän avoimeen kysymykseen vastasi 146 viljelijää. Vastaukset on teemoitettu viiteen ryhmään. Nämä viisi teemaa jäsenyivät vastausten ja niissä esiintyneiden sanoja perusteella. Kuvan 16. pylväsdiagrammista ilmenee, että hyvinvointiteemaiset vastaukset, joissa korostui kiireettömyys, kasvun seuraaminen ja rentoutuminen olivat tärkeimpiä. Toiseksi tärkeintä oli ruuan kasvattaminen, johon liitettiin usein puhtaus ja omavaraisuus. Liikunnasta ja ulkoilusta syntyvä hyvinvointi sekä viljelypalstojen sosiaalisuus mainittiin myös vastauksissa. Vähiten mainintoja tuli ekologiseen kestävyteen liittyvistä teemoista. Yksi vastaus saattoi pitää sisällään useamman kuin yhden teeman.

- **Henkinen hyvinvointi:** henkireikä, rentoutuminen, kasvun seuraaminen, oppiminen, kauneus, konkreettinen tekeminen, kiireettömyys, rauhallisuus
- **Fyysinen hyvinvointi:** liikunta, kuntoilu, ulkoilu
- **Sosiaalisuus:** yhteisöllisyys, palstanaapurit, yhdessä viljely
- **Ekologinen kestävyys:** ekologisuus, vaikuttaminen ympäristöön
- **Ruoka:** kasvattaa ruokaa, sato, omavaraisuus, tietää mitä syö, puhdas ruoka

Kuva 17. Pylväsdiagrammin vastausten teemoituksista. Vasemmalla on esimerkkisanoja, joilla kyseisiä teemoja kuvailtiin vastauksissa. (n=146)

Eniten vastauksissa toistuivat palstaviljelijöiden omaa hyvinvointia tukevat ominaisuudet. Tätä kuvaillaan avoimissa vastauksissa muun muassa käyttäen sanoja: henkireikä, rentoutuminen, kasvun seuraaminen, oppiminen, kauneus, konkreettinen tekeminen, kiireettömyys ja rauhallisuus.

Viljelypalstoilla koettu hyvinvointi näkyi avoimissa vastauksissa eri tavoin. Hyvinvointi ja rentoutuminen saattoi liittyä työstä palautumiseen: *"Palstalla työskentelyn ja oleilun tuoma kokonaisvaltainen hyvinvointi (työkiireet unohtuu, ulkoilma tekee hyvää, kasvien ja mullan kanssa tekemisissä oleminen rentouttaa...)*. Myös kokeileminen ja viljelykokemusten karttuminen on palkitsevaa." Koettu hyvinvointi saattoi liittyä kaupungissa asumiseen: *"Palstalla oleminen on henkireikä kaupungissa asumiseen."* Vastauksissa näkyivät myös viljelystä nauttiminen, kokeilut ja uuden oppiminen: *"Viljely innostaa ja vie mennessään. On mukava onnistua jossain ja seurata kasvua alusta loppuun. Kivaa kun on jotain puuhasteltavaa ulkona."* Käsien upottaminen multa toistui vastauksissa: *"Saa upottaa kädet multa ja puuhailla, sekä seurata kasvua ja luontoa samalla. Kivaa on myös nauttia omasta rakkautella kasvatetusta puhtaasta sadosta."*

Toinen voimakkaasti toistuva teema vastauksissa oli oman ruuan kasvattaminen. Lisäksi esille tuli näkökulma itse kasvatetun ruuan paremmuudesta kaupasta ostettuun verrattuna: *"- - tuotteet parempia kuin kaupan."*, *"- - Itse tehty maistuu parhaalta."* ja *"Omien tuotteiden maku ja laatu. - -"*. Myös jonkin tietyn kasvilajin tai -lajikkeen säilyttäminen saattoi olla tärkeää: *"tuore ja puhdas sato sekä vanhan sipulikannan ylläpito"*.

Liikkuminen ja ulkona olo tulivat myös esille vastauksissa: *"Hyvän kunnon ylläpito - -"* sekä *"Hyötyliikunta on monipuolista. - -"*. Viljelypalstojen

sosiaalisuutta kuvailtiin myös tärkeäksi: *”Yhteisöllisyys, hyvä henki, kaikki lähtökohtaisesti heti samalla taajuudella, koska yhteinen mielenkiinto/in-tohimo yhdistää. - -” ja ”- - palstanaapurit tuttuja jo monen vuoden ajan. Yhdistää myös minua ja miestäni, kun molemmat tykätään tästä puuhasta, yhteistä tekemistä. - -”.* Lisäksi sosiaalisuuden ja yhdessä tekemisen lisäksi viljelyyn liittyy muistoja, jotka aktivoituvat uudestaan palstaa viljeltäessä. *”Saa touhuta kasvien kanssa ja kaivaa maata. 7-vuotiaana kasvatin ensimmäiset kukkani Raholan kasvimaalla. Lapsenlapseni on haltioissaan pääs-tessään kasvimaalle mukaan, 5v. Vielä kun Järvensivun kasvimaasta saisi monivuotisen.”*

Vastauksissa kävi ilmi myös ympäristöön vaikuttamisen halu ja toimijuuden kokeminen esimerkiksi ruuantuotannon eettisyyden suhteen. *”- - Mi-nulle on tärkeää tietää, kuinka ja missä ruokani on tuotettu. Itse viljelemäni ruoka on varmasti eettisesti ja ekologisesti kestävä. - -”.*

Osa avoimen kysymyksen vastauksista oli yhden sanan tai yhden lauseen mittaisia, mutta osassa vastauksista tuli ilmi useita eri näkökantoja palstaviljelyn merkityksestä viljelijälle: *”Omaehtoinen tekeminen jossa pää tyh-jenee murheista ja stressistä. Suhde ruokaan muuttuu kun sitä kasvattaa itse. Nykyään ruoan poisheittämisestä välttelee viimeiseen asti ja hyödyntää kasvikset kokonaan esim. parsakaalin lehdet ja varret. Palstaviljelyssä on mukavaa myös yhteisöllisyys, neuvoja jaetaan sekä kasveja, sama kiinnos-tuksenkohde yhdistää eri-ikäisiä ja taustaisia. Vähävaraisena on myös iha-naa saada ”ilmaiseksi” (kun ei laske työtunteja heh) hyviä tuoreita kasvik-sia.”*

5.4.2 Pitäisikö viljelypalstat avata kaupunkilaisten yhteisiksi olohuoneiksi?

Kyselyn avoimeen kysymykseen, *”Miten viljelypalstoja voisi kehittää kau-punkilaisten yhteiseksi olohuoneeksi?”*, vastasi 76 viljelijää. Puolet kyselyyn osallistuneista jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Vastauksissa oli nä-kökantoja puolesta ja vastaan, sekä näiden yhdistelmiä. Vastausten kate-gorisoiminen yksiselitteisesti myönteisiksi tai kielteisiksi ei tuntunut mie-lekkäältä, koska suurin osa vastauksista sijoittui näiden välille.

Vastauksissa olleita kehitysehdotuksia olivat:

- näytemaa
- opastettuja kierroksia
- ohjetaulut/ opasteet
- viljelykursseja
- syötävä puisto
- tapahtumia
- talkoita
- lähemmäs kaupunkia
- yhteiskomposti
- Kurpitsatalon -malli

Viljelypalstojen avaamiseen liittyvät huolet olivat:

- ilkivalta
- varastaminen
- palstojen tallominen
- rauhan rikkoutuminen
- selkeät rajat oman palstan ja julkisen tilan välille

Osassa vastauksista suhtauduttiin viljelypalstojen avaamiseen myönteisesti ja ehdotettiin, että viljelypalstoja oli enemmän lähempänä keskustaa. *”Näitä voisi tuoda vieläkin lähemmäksi kaupunkia; yliopiston kampusalueelle, puistoihin, koulujen pihoihin yms.”* Toisaalta toisissa vastauksissa viljelypalstojen syrjäistä sijaintia pidettiin myös hyvänä asiana. *”Ei ole minusta kyse alkuunkaan olohuoneesta. Se on ihmiselle oma rakas luomisen paikka. Ei kaikkien oleskelupaikka, vaan tärkeän ja ahkeran tekemisen ydin. Ihan hirveä ajatus että palstaviljelijöiden rakkaudella tehty luomisen työ olisi jollekin olohuonetta. Se on paikka mitä ajattelee ympäri vuoden. Suunnittelee ja tekee. Luomistyötä ei saa häiritä ja jos kovin kiinnostaa niin sitä voi itse alkaa tekemään. Vähän tuohduin tästä, mutta en pahalla. Ilkivaltaa on tullut vastaan riittämiin. On oikein hyvä pitää viljelypalstat vähän syrjemässä kaupungista.”* Vastauksissa oltiin myös huolissaan siitä kuinka hyvin ulkopuoliset käyttäjät ymmärtävät viljelypalstakulttuuria: *”- - Vain toinen viljelijä ymmärtää - - panostuksen määrän.”*

Tahmelassa Kurpitsaliike ry:n pitämä Kurpitsatalo nousi esille olemassa olevista toimiviksi havaituista ratkaisuista lisätä alueen yhteisöllisyyttä ja avoimuutta: *”Tahmelan palstalla tämä mielestäni toteutuukin Kurpitsatalon ansiosta, se toimii kokoavana kohtaamispaikkana. Sen aukioloaikoja ja toimintaa voisi laajentaa, esim. kaupungin isomman tuen avulla. Ajattelun että aktiivista asukas- ja yhdistystoimintaa on Tampereella aika paljon, ja sen merkitys olisi virallisissakin toimintalinjoissa hyvä tunnistaa.”*

6 TULOSTEN TARKASTELO

Tulosten tarkastelussa kootaan keskeiset palstaviljelijöiden näkemykset, jotka liittyvät viljelypalstojen kestävän sosioekologisen systeemin muodostumiseen palstaviljelijöiden näkökulmasta. Tuloksista sosioekologisen systeemin muodostumisen kannalta olennaisiksi tekijöiksi nousivat: palstaviljelijöiden sitoutuneisuus, viljelypalstojen saavutettavuudesta ja viljelyolosuhteista huolehtiminen sekä viljelypalstojen kehittäminen kaupungin herverkostoon osana viljelijälähtöisesti.

Viljelijöiden sitoutuneisuus liittyy viljelijöiden roolin näkemiseen ekosysteemipalveluiden hoitajina (Langemeyer ym., 2016, s. 135-136). Viljelijöiden sitoutuneisuus on kytköksissä puutarhaekosysteemiin ja sen vastavuoroisuuteen paikallisessa mittakaavassa viljelijöiden ja maan sekä kasvien

välillä. Saavutettavuuden ja viljelyoloista huolehtiminen liittyvät toimivien ekosysteemipalveluiden turvaamiseen viljelypalstoilla.

Saavutettavuudesta ja viljelyoloista huolehtiminen riippuvat järjestävästä tahosta ja sen resursseista. Viljelypalstojen ajalliseen mittakaavaan kuuluvat kasvukunnosta huolehtiminen ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta huolehtiminen. Laajemmassa mittakaavassa ajallista näkökulmaa voidaan tutkia viherverkoston ja kaupunkirakenteen kehityksen kannalta sekä viljelypalstojen roolia tässä kokonaisuudessa. Näiden tekijöiden voidaan ajatella olevan viljelypalstojen sosioekologiseen systeemiin kuuluvaa monimittakaavaisuutta (Folke, 2006, s. 253). Viljelypalstat ovat jatkuvasti muuttuvia, yllättäviä, vuorovaikutteisia ja niillä toimii sosioekologinen vastavuoroinen palautejärjestelmä, jonka vaikutukset näkyvät ajassa ja tilassa.

Viljelypalstojen mukautumiskapasiteettiin vaikuttaa viljelijöiden monipuolisuus. Tampereen 4H-yhdistyksen viljelypalstoilla viljelee monen ikäisiä ihmisiä ja sosiaalinen sekoittuminen viljelypalstoilla on todennäköisesti suhteellisen kirjavaa. Ylisukupolvinen sekoittuminen on mahdollisesti piirre, joka avaa viljelypalstoja niiden sisällä eri ikäisille ja erilaisille käyttäjille. Lisäksi viljelypalstoilla on erilaisilla viljelytaidoilla varustettuja henkilöitä, mikä tutkimusten mukaan lisää alueen biodiversiteettiä (Jokinen, 2016, s. 130-131) ja tätä kautta myös viljelypalstojen kestävyyttä ekosysteemipalveluiden näkökulmasta.

6.1 Palstaviljelijöiden sitoutuneisuus viljelypalstoihin

Viljelijät ovat hyvin sitoutuneita palstaviljelyyn, mikä näkyy merkittävänä ajankäyttönä viljelypalstalla ja haluna kehittää omaa viljelyosaamista. Tuloksista kävi ilmi, että suurin osa viljelijöistä viettää useita tunteja viikossa viljelypalstalla. Viljelytaitojen kehittäminen näkyi merkittävänä haluna oppia lisää maanparannuksesta, puutarhakasvien viljelystä, ravinnekierrosta, kompostoinnista, ekologisen monimuotoisuuden parantamisesta ja lannoittamisesta. Ylipäättään uuden oppiminen ja kehittyminen liittyivät vahvasti palstaviljelyyn.

Viljelijöiden hyvinvointia tukevat kokemukset liittyvät viljelypalstojen kulttuuriin ekosysteemipalveluihin eli materiaalittomiin hyötyvirtoihin, joita viljelypalstat tuottavat ihmiselle. Näiden hyötyjen toteutumista edistävät myös maisemalliset elementit. Useat tutkimukset vahvistavat viljelypalstojen hyvinvointia edistävän ominaisuuden (Langemeyer ym. 2016, s. 132). Viljelypalstojen tuottama hyvinvointi tukee sitoutumista sekä motivoi viljelijöitä käyttämään resursseja kuten aikaa, vaivaa ja rahaa viljelypalstaansa. Tässä yhteydessä voidaan päätellä, että sitoutuneisuus ja siihen vaikuttavat tekijät vaikuttavat ihmisen ja paikallisen ekosysteemin väliseen vuorovaikutussuhteeseen ja edelleen toimivien ekosysteemipalveluiden ilmenemiseen.

Käsien upottaminen multaan toistuu avoimissa vastauksissa. Käsien upottamisen multaan voidaan ajatella liittyvän Jokisen, Viljasen ja Willmanin (2011, s. 45) kuvailemaan luonnon tekoon osallistumisena ja tätä kautta alueen tulemiseen merkitykselliseksi. Kaupungissa asuvalla mahdollisuus osallistua ympäristön hoitoon voi olla harvinaista. Luonnon prosessien seuraaminen liittyy myös olennaisesti viljelypalstatoimintaan. Lisäksi itse kasvatettu ja itselleen tutusta paikasta tuleva ruoka mielletään puhtaaksi. On totta, että tällöin palstaviljelijä tietää, mistä ruoka tulee ja voi arvioida sen puhtautta ja luonnonmukaisuutta omalla tavallaan. Palstaviljelijät voivat olla myös hyvin harjaantuneita kasvattamaan itselleen mieluisia kasveja.

Viljelypalsta on kaupunkilaiselle luonteva paikka puuhastella ulkona ja tehdä kokeiluja maaperän kanssa. Jos ei ole omaa pihaa, tällaisia paikkoja ei ole paljon. Kyselyn vastausten perusteella tällaiselle toiminnalle on tarvetta. Kasvun seuraaminen alusta loppuun on kiinnostava elementti, johon liittyy ennakoimattomuutta, odotuksia, ajan kulumista ja sitoutumista. Viljelypalstoilta haetaan myös vastapainoa kiireiselle arjelle.

Muutamissa vastauksissa oli mainittu kasvilajien tai -lajikkeiden viljely, minkä tavoitteena oli näiden kantojen, kuten esimerkiksi vanhan sipulikanan tai harvinaisten maatiaislajien, säilyttäminen. Jokinen (2016, s. 130-131) kuvailee juuri tämän kaltaista paikallisen kasvilajiston suojelua ja ylläpitoa myös omissa tutkimuksissaan.

Vastauksissa kuvailtu yhteisöllisyys vaikuttaa olevan ikään kuin aktiivista ja passiivista. Toiset viljelevät porukoissa ja juuri sosiaalisuus ja kohtaaminen ovat tärkeä osa palstaviljelyä. Toisille viljelypalsta taas tarjoaa mahdollisuuden olla osa yhteisöä osallistumatta itse aktiivisesti. Tällöin yhteisöllisyys syntyy mahdollisuudesta seurata toisten palstaviljelijöiden toimintaa ja puuhata omiaan muiden ihmisten ympäröimänä. Kaikille yhteisöllisyys ei tunnu kuitenkaan olevan keskeinen arvo palstaviljelyssä. Vastauksissa toistuvat myös oman paikan ja oman rauhan merkitys.

6.2 Viljelypalstojen jatkuvuuden edellytyksiä palstaviljelijöiden näkökulmasta

Suurin osa viljelijöistä tulee palstoille alle viiden kilometrin säteeltä viljelypalstasta. Tästä ryhmästä huomattava osa tulee jopa alle yhden kilometrin säteeltä. Viljelypalsta-alueen sijainnilla on merkitystä siihen, kuinka saavutettaviksi viljelijät kokevat viljelypalstat. Liian pitkä etäisyys voi olla esteenä viljelypalstan pitämiselle. Asutusalueiden läheisyys ja viljelypalstoille kulkeminen kevyenliikenteen väyliä pitkin ovat keskeisiä elementtejä viljelypalstojen saavutettavuudelle (Costa ym., 2016, s. 224). Toimiviksi järjestetyt kulkureitit viljelypalstoille sekä viljelypalsta-alueen sisällä edistävät viljelypalstatoimintaa. Lisäksi viljelypalsta-alueiden esteettömyyden huomioiminen on tärkeää yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta.

Nykyisten viljelypalsta-alueiden välillä on eroja siinä kuinka suosittuja ne ovat. Osa viljelypalsta-alueista on hyvin suosittuja ja täynnä viljelijöitä, kun samaan aikaan toisilla alueilla viljelijät ovat vähentyneet vuosien aikana. Esimerkiksi keskustan läheisyydessä olevat viljelypalstat Tahmelan ja Järvensivun viljelypalsta-alueet ovat todella suosittuja ja melko täysiä. Hiki-vuoren ja Koivistonkylän viljelijämäärät ovat vähentyneet.

Alueiden suosion vaihteluun liittyvät sijainnin lisäksi myös viljelyolot. Rikkakasvit, kasteluveden puute ja maaperä olivat eniten haasteita tuottavia tekijöitä. Erityisesti kasteluveden puuttuminen voi tarkoittaa esimerkiksi veden tuontia kuivina kesinä kotoa, mikä ei ole kaikille viljelijöille mahdollista.

Kyselystä kävi ilmi, että sadevettä kerää viljelypalstalla 30 % viljelijöistä. Tulokseen vaikuttaa todennäköisesti se, että yksivuotisilla palstoilla suurempien keräysastioiden ympärivuotinen säilyttäminen ei ole sallittua ja että useilta viljelypalsta-alueilta löytyy oja- ja järvivesiä. Toisaalta vedenlaatu vaihtelee merkittävästi. Useimmissa tapauksissa vedenlaatu on niin huono, ettei sitä suositella käytettävän. Tästäkin huolimatta tulos ei välttämättä anna kattavaa arviota viljelijöiden halukkuudesta kerätä kasteluvettä, koska kaikilla alueilla kasteluveden puute ei ole yhtä merkittävä: Tahmelassa lähdepohjaisten ojavesien käyttö helpottaa tilannetta. Viljelyolojen toimivassa järjestämisessä on olennaista huomioida kasteluveden saanti, jota voitaisiin ratkoa osittain sadeveden keräämistapojen kehityksellä.

Otollisessa tilanteessa matka kotoa palstalle koettaisiin kohtuulliseksi, viljelypalstoille kulkeminen on järjestetty toimivasti, viljelypalsta-alue on yhteydessä muihin viheralueisiin ja viljelypalstojen ympäristö koetaan viihtyisäksi. Ympäristön viihtyisyyteen liittyvät myös ympäristön maisemalliset tekijät. Tähän vaikuttavat esimerkiksi se, onko viljelypalsta-alue teollisuusalueen sisällä vai järven rannalla osana muuta virkistysaluetta.

Kaikki nämä tekijät liittyvät toisiinsa. Hyvän saavutettavuuden lisäksi viljelyolojen täytyy olla kohtuulliset, jotta toiminta on pitkäjänteistä ja tukee sitoutumista viljelypalstaan.

6.3 Kuinka avoin viljelypalsta voi olla muille käyttäjäryhmille?

”Miten sinun mielestäsi viljelypalstoja voisi kehittää kaupunkilaisten yhteiseksi olohuoneeksi?” Tämän avoimen kysymyksen tarkoituksena oli herätellä palstaviljelijöiden ajatuksia viljelypalsta-alueista avoimempaan tilaan kaikille kaupunkilaisille.

Vastauksissa oli useita viljelijöiltä tulevia kehitysideoita. Kehitysehdotukset vaihtelevat yleisistä yksityiskohtaisiin sekä olemassa olevien alueiden kehittämistä täysin uusien alueiden suunnitteluun. Joissain vastauksissa kysymys oli herättänyt huomioita jo olemassa olevien haasteiden

hoitamisen tarpeesta viljelypalsta-alueilla. Näissä vastauksissa kiinnitettiin huomiota polkujen ja reittien hoitamattomuuteen, kasteluveden saannin puutteisiin ja ojien kuntoon. Vastauksissa nostettiin esiin myös esimerkkejä viljelypalsta-alueilla olevista toimivista ratkaisuista ja niiden ottamisesta käyttöön myös muilla alueilla. Lisäksi oli selviä näkemyksiä, joissa viljelypalsta-alueiden toivottiin pysyvän vain viljelykäytössä. Myös huoli siitä, etteivät ulkopuoliset käyttäjät ymmärrä palstaviljelykulttuuria liittyi pohdintoihin viljelypalsta-alueiden monikäyttöisyydestä. Selkeiden rajojen kaippuu ja mahdollinen ilkvallan lisääntyminen mainittiin myös vastauksissa. Toisaalta kysyttäessä viljelyyn liittyvistä merkittävimmistä haasteista tällä hetkellä, ilkvallan mainitsi vain yksi henkilö kaikista vastaajista.

Kurpitsatalon malli mainittiin yhtenä olemassa olevana hyvänä tapana tehdä viljelypalsta-alueista yhteisöllisempiä ja avoimempia. Tahmelassa toimiva Kurpitsatalo ja sen näytemaa ovat Kurpitsaliike ry:n ylläpitämiä. Talossa pidetään kahviota ja sieltä voi aukioloaikoina lainata työkaluja. Kurpitsatalo on Tahmelan viljelypalstoilla keskeinen kohtaamispaikka, jonne tulevat palstaviljelijät ja muut ohikulkijat.

Näytemaat ja syötävät puistot voivat toimia kaupunkilaisille avoimina tiloina viljelypalsta-alueella. Tällöin viljelypalstojen ja muille avoimen tilan selkeä rajaaminen on olennaista. Ohjetaulut ja opasteet voivat lisätä ymmärrystä eri alueiden käyttötarkoituksista. Etuna avointen tilojen järjestämisessä viljelypalsta-alueiden yhteyteen on, että laajempi ihmisryhmä pääsee osalliseksi alueesta ja voi näin kokea alueen merkitykselliseksi. Nämä yhteisalueet voisivat toimia esimerkiksi viljelykurssien ja tapahtumien paikkoina. Talkoot ja yhteiskompostit vaativat palstaviljelijöiden järjestäytymistä ja halua ottaa vastuuta viljelypalsta-alueesta. Kasteluveden puuttuminen on yleinen haaste viljelypalstoilla ja sadeveden kerääminen on vielä suhteellisen vähäistä viljelijöiden parissa. Sadeveden keräämisen järjestämisessä voisi olla mahdollisuuksia asian ratkaisemiseen osittain. Viljelijöitä voidaan kannustaa keräämään sadevettä omalla viljelypalstalla ja lisäksi avuksi voidaan suunnitella keinoja kerätä sadevettä yhteisesti. Alueen suunnittelulla ja toiminnan organisoinnilla voidaan tukea näitä mahdollisuuksia varaamalla tilaa ja välineitä sekä tiedottamalla.

Kyselystä ilmeni myös, että noin 40 % mielestä viljelypalstat olivat tärkeä kohtaamispaikka ja noin 80 % kuvaili viljelypalstalla oloa tärkeänä omana aikana. Tämä antaa viitteitä siihen, että palstalla olo on monille ensisijaisesti omaehtoista rauhoittumista varten ja vasta tämän jälkeen sosiaalinen kohtaamisen paikka. Tämä on tärkeää huomioida suunnittelussa.

6.4 Menetelmän arviointi

Kyselyn vastausprosentti oli hyvä ja aineistoa voidaan pitää tältä osin kattavana. Vastausten jakautuminen eri viljelyalueille oli myös yhdenmukainen alueiden viljelijämäärien kanssa. Kyselystä tiedottaminen onnistui

hyvin Tampereen 4H -yhdistyksen avustuksella. Pelkästään suomen kielen käyttö kyselyssä rajasi varmasti osan vastaajista ulkopuolelle, mikä saattaa joltain osin vaikuttaa saatuihin tuloksiin. Kysely oli sopiva menetelmä tämän kokoisen aineiston keräämiseen. Avoimet kysymykset olivat tärkeässä roolissa tulosten arvioinnissa.

Vastausten analysoinnissa ei otettu huomioon viljelypalsta-aluekohtaisia eroja, vaan kaikkia vastauksia käsiteltiin yhdessä. Erottelu viljelypalsta-alueittain olisi tuonut yksityiskohtaisempaa tietoa eri alueista, mutta tässä tutkimuksessa käsiteltiin Tampereen 4H-yhdistyksen viljelypalstoja kokonaisuutena.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Viljelypalstojen sosioekologisen systeemin ymmärtäminen auttaa kehittämään viljelypalstoja kestävästi huomioiden niiden viljelyyn liittyviä ominaispiirteitä ja levittämällä viljelypalstojen hyötyjä niiden fyysisten rajojen ulkopuolelle. Tähän ymmärrykseen liittyy viljelypalstojen käsitteleminen juuri viljelyn näkökulmasta, johon liittyy ihmisen ja kasvien sekä maaperän vuorovaikutteinen toiminta. Sosioekologisen systeemin näkökulma pyrkii tässä yhteydessä nostamaan myös kulttuuriset ja sosiaaliset arvot ekologisten rinnalle. (Langemeyer ym., 2016, s.116). Walker ja Salt (2006, s. 9) esittävät, että kestävyteen (sustainability) siirtyminen riippuu enemmän kestävien sosioekologisten systeemien tukemisesta kuin yksittäisiin kestäviin ratkaisuihin keskittymisestä. Tästä näkökulmasta on tärkeää, että viljelypalstojen kestävässä suunnittelussa huomioidaan ihmisen ja ympäristön luomia kokonaisuuksia ja niiden välisiä vuorovaikutuksia.

Keskeisiä huomioita kyselyn perusteella viljelypalstojen kehittämisessä sosioekologisesti kestäväällä tavalla ovat viljelijöiden ja kaupungin viherverkostoon kuulumisen näkökulmista 1) viljelijöiden sitoutuneisuus, 2) palstaviljelyn jatkuvuuden edellytyksistä eli saavutettavuudesta ja hyvistä viljelyolosuhteista huolehtiminen ja 3) viljelijöiden varovainen suhtautuminen viljelypalsta-alueiden avaamiseen useammille käyttäjäryhmille ja monitoiminnallisemmiksi tiloiksi. Varovaisuuteen liittyy toive jo olemassa olevien haasteiden korjaamisesta. Toisaalta viljelijät esittävät kehitysehdotuksia viljelypalsta-alueille niin yleisesti kuin myös monitoiminnallisuudenkin kehittämisen osalta.

Vastauksista nousi esiin kehitysehdotuksia liittyen nykyisten viljelyolosuhteiden parantamiseen. Tästä esimerkkinä ovat polkujen, ojien ja kasteluveden saannin kohentaminen. Tätä kautta viljelypalsta-alueet tulisivat toimivimmiksi ja houkuttelevimmiksi myös uusille viljelijöille. Osa ehdotuksista oli viljelypalstojen yhteisöllisyyden kehittämiseen liittyviä. Näistä esimerkkejä ovat talkoot ja yhteiskompostit. Ehdotuksia viljelypalstojen elävöittämiseksi ja muidenkin käyttäjäryhmien huomioimiseksi alueella olivat

näytemaa, syötävä puisto, kukkaniitty ja oleskelupuisto. Nämä toiminnot tulisi sijoittaa viljelypalsta-alueen läheisyyteen niin, että oman rauhan ja turvallisuuden tunne säilyisivät viljelijöillä ja toiminnot oli selvästi rajattu irti toisistaan.

Viljelypalsta-alueita kehittämällä voidaan monipuolistaa viheralueiden kirjoa ja lisätä kaupungin viherverkoston mukautumiskapasiteettia. Kyselyn tulokset ovat sovellettavissa olemassa olevien viljelypalsta-alueiden kehittämiseen ja uusien suunnitteluun. Rakennetun ympäristön hortonomien ja vihersuunnittelun näkökulmasta tämä opinnäytetyö tarjoaa pohdintaa ihmisen ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen huomioimisesta, jota voidaan hyödyntää viljelypalsta-alueiden lisäksi muiden viheralueiden yhteydessä.

LÄHTEET

- Bell, S. (2016). Introduction. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 2.
- Costa, S., Fox-Kämper, R., Good, R. & Sentic, I. (2016). The position of urban allotment gardens within the urban fabric. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 201—228.
- Cote, M & Nightingale, A. (2011). Resilience thinking meets social theory: Situating social change in socio-ecological systems (SES) research. *Progress in Human Geography* 36(4), 475—489.
- Folke, C. (2006). Resilience: The emergence of a perspective for social-ecological systems analyses. *Global Environmental Change* 16. 253—267.
- Jokinen, A. (2016). Social-ecological memory in allotment garden in Tampere, Finland. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 130—131.
- Jokinen, A., Viljanen, V. & Willman, K. (2011). Kaupunkiluontoa käsin tehtynä: Pispalan ryytimää ja tiheän paikan synty [Human dimension of urban biodiversity: Pispala allotment area as a thick place]. In: *Alue ja Ympäristö* 40 (2). 35—48.
- Keshavarz, N. & Bell, S. (2018). A History of urban gardens in Europe. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 8—10.
- Langemeyer, J., Latkowska, J. & Gómez-Baggethun, E. (2016). Ecosystem services from urban gardens. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 116—136.
- Meerow, S., Newell, J. & Stults, M. (2015). Defining urban resilience: A review. *Landscape and Urban Planning* 147, 38—49.
- Tahvonen, O. (2019). Scalable green infrastructure and the water, vegetation, and soil system: Scaling-up from Finnish domestic gardens. *Aalto University publications series 180/2019*. Helsinki.
- Tahvonen, O. (2019). Kaupunkivihreän käsittekimarasta kokonaisuuteen. *Viherpäivät & Tekniikka 2019*. Viherympäristöliitto, ss. 42—43.

Tampereen 4H-yhdistys. Tampereen kaupungin viljelypalstojen sijainnit kartalla. Haettu 10.04.2019 osoitteesta <https://tampere.4h.fi/viljelypalstat/>

Walker, Brian, and David Salt. (2006) Resilience Thinking: Sustaining Ecosystems and People in a Changing World, *Island Press*. ProQuest Ebook Central. Haettu 04.12.2019 osoitteesta <http://ebookcentral.proquest.com/lib/hamk-ebooks/detail.action?docID=3317645>

Willman, K. (2016). Space translating place through affection in Pispala allotment garden, Finland. Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori, S. & Voigt, A (toim.) *Urban Allotment Gardens in Europe*. Routledge, ss. 300.

Willman, K. (2012). Tiheää paikkaa puolustamassa: Pispalan ryytimaan käyttäjien paikkakokemus ja asemakaavan uudistaminen. pro gradu. Tampereen yliopisto.

Young, O., Berkhout, F., Gallopin, G., Janssen, M., Ostrom, E. & van der Leeuw. (2006). The globalization of socio-ecological systems: An agenda for scientific research. *Global Environmental Change* 16, 304—316.

Kysely Tampereen 4H -yhdistyksen viljelypalstojen viljelijöille

Tämä kysely on tarkoitettu kaikille Tampereen 4H -yhdistyksen palstaviljelijöille. Kyselyssä on 5 osiota ja vastaaminen kestää 5-10 min. Kyselyyn vastataan nimettömästi.

Kyselyn vastauksia käytetään Hämeen ammattikorkeakoulun rakennetun ympäristön hortonomian opinnäytetyössä, joka käsittelee viljelypalstojen sosiaalista ja ekologista kestävyyttä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Kiitos ajastasi!

*Pakollinen

Taustakysymykset

1. Ikä *

2. Sukupuoli *

Merkitse vain yksi soikio.

- nainen
- mies
- muu

3. Millä palsta-alueella palstasi sijaitsee? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Haihara
- Nekala
- Tahmela
- Rusko
- Vuores
- Hikivuori
- Järvensivu
- Koivistonkylä
- Takahuhti
- Irjala
- Tohloppi

4. Onko palstasi yksi- vai monivuotinen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- yksivuotinen
- monivuotinen
- molemmat

5. **Minkä kokoinen palstasi on? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- alle 0,5 aaria
- 0,5 aaria
- 1 aari
- yli 1 aaria

6. **Kuinka pitkä matka kotoasi on palstalle? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- alle 1 km
- 1 - 5 km
- 5 - 10 km
- yli 10 km

7. **Onko sinulla omaa pihaa? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- ei ole omaa pihaa
- rivitalon piha
- omakotitalon piha

8. **Kuinka monta vuotta olet viljellyt 4H -yhdistyksen palstalla? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- tämä on ensimmäinen vuoteni palstaviljelijänä
- 1-2 vuotta
- 2-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 10-20 vuotta
- yli 20 vuotta

9. **Viljeletkö yksin vai porukalla? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- yksin
- porukalla

Palstan käyttö

Valitse itsellesi sopivin vaihtoehto.

Mikäli viljelet ensimmäistä kesää, vastaa kysymyksiin arvioiden tulevaa palstan käyttöä.

Kaksi viimeistä kysymystä on avoimia kysymyksiä, joihin voit vastata omin sanoin.

10. **Kuinka monta kertaa käyt palstalla keskimäärin viikon aikana? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- yhden kerran
- 2-3 kertaa
- 4-5 kertaa
- päivittäin

11. **Kuinka kauan viivyt keskimäärin yhdellä käyntikerralla? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- 15 min
- 30 min
- 1 tunnin
- yli 2 tuntia

12. **Mitä kasveja viljelet palstallasi? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- hyötykasveja
- koristekasveja
- molempia

13. **Kuinka montaa eri kasvilajia viljelet palstallasi? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- 10 lajia
- 10-20 lajia
- 20-50 lajia
- yli 50 lajia

14. **Onko sinulla suunniteltu viljelykierto palstalla? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- kyllä
- en

15. **Käytätkö viherlannoituskasveja palstallasi? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- kyllä
- en

16. **Keräätkö sadevettä kasteluvedeksi? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- kyllä
- en

17. **Kuinka paljon saat palstaltasi satoa? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- saan runsaasti satoa varastoitavaksi
- saan satoa kesän tarpeisiin
- saan satoa niukasti ja toivoisin saavani enemmän
- sadon määrällä ei ole minulle merkitystä

18. **Säilötkö palstaltasi tulevaa satoa? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- kyllä
- en

25. Kasvien kasvun seuraaminen tuo minulle paljon iloa.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

26. Maanmuokkaus on minulle liian raskasta työtä ja toivoisin saavani apua maankäännössä ja muissa raskaissa töissä.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

27. Uuden oppiminen ja kehittyminen viljelyssä on minulle erityisen tärkeää.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

28. Palsta on minulle tärkeä kohtaamispaikka.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

29. Tunnen paljon alueen muita palstaviljelijöitä.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

30. Palstalla on helppo tutustua muihin viljelijöihin.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

31. Palstalla olo on minulle tärkeää omaa aikaa.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

Lähiruokaa ja luontosuhdetta palstalta

Vastaa väitteisiin valitsemalla itsellesi sopivin numero.

1. täysin eri mieltä, 2. jokseenkin eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. jokseenkin samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä

32. **Mahdollisuus kasvattaa itse omaa ruokaa on minulle tärkeää.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

33. **Palsta on minulle tärkeä virkistätymispaikka kaupungin keskellä.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

34. **Käytän syötäviä rikkakasveja myös villiyrteinä.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

35. **Olen kiinnostunut ravinteiden kierrosta viljelyssä.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

36. **Kitkeminen on mielestäni tärkeää ja haluan pitää palstani puhtaana rikkakasveista.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

37. **Minulle on tärkeää, että palstallani on monipuolinen kasvivalikoima myös hyönteisille.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

38. **Kasteluvedestä ei ole puutetta viljelypalstalla, jolla viljelen.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

39. **Haluaisin oppia lisää lannoittamisesta.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

40. Minua huolestuttavat viljelypalstoilta tulevat ravinnevalumat.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

Palstojen kehittäminen

Vastaa väitteisiin valitsemalla itsellesi sopivin numero.

1. täysin eri mieltä, 2. jokseenkin eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. jokseenkin samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä

41. Toivon, että 4H -yhdistys lisäisi ohjeistusta ekologisemman palstaviljelyn kehittämiseksi.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

42. Maankunto on tällä hetkellä hyvä palstalla jolla viljelen.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

43. Traktorilla tehtävää maanmuokkausta voi vähentää yksivuotisilla viljelypalstoilla.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

44. Olen huolissani ympäristön tilasta ja haluan kehittää omaa viljelyosaamistani kestävän kehityksen mukaiseksi.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

45. Olen kiinnostunut tietämään tavoista parantaa palstani ekologista monimuotoisuutta.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

46. Haluan oppia tehostamaan kompostontia omalla palstallani.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

47. **Olen kiinnostunut oppimaan uutta maanparantamisesta.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

48. **Haluaisin saada lisää käytännöllistä tietoa puutarhakasvien viljelystä.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

49. **Palsta-alueita voisi kehittää monitoiminnallisemmaksi niin, että se toimisi virkistyskäytössä kaikille kaupunkilaisille.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

50. **Haluaisin kasvatkaa palstalla myös hedelmäpuita.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

51. **Minusta olisi mukavaa osallistua yhteisiin palsta-alueen kunnostustalkoisiin.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

52. **Toivoisin, että tuntisin enemmän muita palstaviljelijöitä.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

53. **Monivuotisten palstojen määrä on sopiva.**

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

täysin eri mieltä täysin samaa mieltä

54. **Miten sinun mielestäsi viljelypalstoja voisi kehittää kaupunkilaisten yhteiseksi olohuoneeksi?**
